48ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 915 Կ. ՊՈԼԻՍ ՈՒՐԲԱԹ ՅՈՒՆԻՍ 18/1 ՅՈՒԼԻՍ 1904 16 ՐԷՊԻԼ ԱԽԷՐ 1322 — 18 ՀՈՍԼՈՒՄ 1320

Journal Arménien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte,
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՕՐՈՒ ԿՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գալաթիոյ Մեծ Փողոց, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր։

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی قزیتدر
صاحب امتیازی : ارمانس قریب
اداره خانهسی : باب عالی جادهسنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Ցարեկան	Վեցամսեայ
Կալպէ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	13 ֆր.

ՑԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար, տողը 5 ղրուշ,
Մեկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ։

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ„ ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐԵԱԼՈՅՍԻՆ — 10 ՓԱՐԱ

ԶՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐԸ

Ուսուցիչներէն ոմանք հիմակուընէ խորհիլ սկսած են թէ այս տարի ալ իրենց մթերքին վրայ ո՛րքան յաւելում պիտի ըլլայ։ Դպրոցական տարի մը ևս կ'աւարտի, և մինչ ծնողք ուրախ կ'ըլլան որ վերջապէս իրենց զաւակները չրջանաւարտ կ'ելնեն, ապրին սակայն դասակարգ մը կայ որ գոհ չէ։

Եւ իրաւունք ունի, որովհետեւ հազիւ մէկ երկու տարիէ ի վեր ուսուցչական ասպարէզը գրկած է, և անոր մէջ յառաջդիմելու ջանք դրած է, և մասամբ ալ յաջողած և ամսականի յաւելման վրայ փոքրիկ յոյս մը ևս կը տածէ, և ահա ուսուցիչներու նոր հունձք մը, Ուսումն Մորհուրդէն որպէս կապուած, կը ցրուի նոյն ասպարէզին մէջ, վերի վայր ընելով հիներուն ակնկալութիւնը։ Հոգաբարձութիւնները կ'ըսեն պարզապէս.— «Ամսականի յաւելում չենք կրնար ընել, Պարոն Մարկոս, եւ եթէ սաիկա գործիդ չի գար, կրնաս ուրիշ տեղ մը պաշտօն գտնել, որովհետեւ արդէն մեր թաղին մէջ այս տարի չրջանաւարտ եղող Պարոն Կիրակոսը կայ որ քու ամսականէդ ալ պակասով կը փափաքի յանձն առնել այդ պաշտօնը։»

Այս տեսակ յայտարարութիւն մը արդէն «հրաժարականդ տուր» կը նշանակէ։ Ուսուցիչը կը սկսի բոլորտիքը իյնալ, կը տեսնէ նոյն տրամադրութիւնները բոլոր թաղային դպրոցներուն մէջ, այնպէս որ՝ հակառակ խնդիրի և մասուցումի ընտելական կարեւոր օրէնքին՝ ուսուցչութիւնը անսահման մատուցումի դաշտ մը դարձած է։ Մասուցում ամենուրեք, խնդրանք ոչ ուրեք։ Եւ ամէն տարի կը կրկնուի այս անկանոն իրողութիւնը։ Տիով ուսուցիչներու դասակարգ մը, որ կաբեւոր թիւ մը կը ներկայացնէ մեր ընտանեկան կազմակերպութեան մէջ, տընտեսապէս անկեալ վիճակ մը կը ստանայ տարուէ տարի։ Մինչ ուրիշ ամէն ասպարէզի մէջ յոյս կայ կամ կարելի է յուսալ որ տարուէ տարի այս կամ այն մասնաւոր առեւտրական գործը կրնայ բարգաւաճիլ, միայն սա՛ ուսուցչական ասպարէզն է որ կը մնայ իր հին լճացած վիճակին մէջ։ Երկրագործը կրնայ միշտ առատ հունձք մը երեւակայել, շերամաբոյծը իրաւունք ունի նախորդէն լաւագոյն տարի մը ողջունելու հաճոյքը վայելել կանխաւ, նշենին այս տարի նախորդէն աւելի կրնայ պտղաբեր ըլլալ, պալորենին և տանձենին կրնան աւելի առատ արդիւնք տալ, և, վերջապէս, արհնսալ մէն մի ճիւղի վրայ ներելի է լաւագոյն ակնկալութիւն մը դնել, բայց սա՛ ուսուցչական ապերախտ ասպարէզը կը մնայ իր ամուլ կացութեան մէջ՝ տարին ո՛րքան ալ պտղաբեր ըլլայ, առեւտրական գործերը ո՛րքան ալ կարեւոր փոփոխութիւններ կրեն ծախքին կողմը թուանշանները մեծցնելու ատիճան, ուսուցիչները կը մնան միշտ իրենց հին վիճակին մէջ։ ... պէտք ոչ կը մեծնայ ոչ կը կարճնայ, և տրտունջի յաւիտենական յանկերգը բերնէ բերան կը թռչտի ճգուռին միօրինակ ժիժիներուն պէս։

Բայց ուսուցիչներուն այս կացութիւնը քիչ շատ հանդուրժելի պիտի ըլլար իրենց, այսինքն անոնք թերեւս իրենց վիճակէն գոհ մնային, եթէ տրուած թոշակին ողորմելի քանակութեան ուշ դնելով, դպրոցական վարչութիւնները խստապահանջ ըլլալու ճղճիմ հաշիւները չունենային. միշտ աւելի կը պահանջեն ուսուցիչէն. ասկէց զատ Թաղին մէջ ի՛նչ խնդիր ալ որ ըլլայ, ծայրը կը դպչի ուսուցիչին։ Ասոնք յաւիտենապէս ծեծուած խնդիրներ են, բայց դարձեալ միշտ թարմ են, միշտ իրենց անլուծելի վիճակին մէջ մնացած են։ Ամէն տարի, ժամանակին, գրէ ու գրէ՝, դարձեալ հիները կը մնան իրենց անկեալ կացութեան մէջ, և նոր դէպքեր կուգան մը թերը խճողել, և դարձեալ կը պնդենք թէ դէպքութիւնը հրապոյր չունի։

Իրա՛ւ, կը հաստատեմ թէ անհրաժեշտ պէտքին դէմ մաքառիլ կարելի չէ, և օրիորդներ և չրջանաւարտ պատանիներ կը պարտաւորին աննչան թոշակին իսկ աչք տնկել, և սանկ նանկ տեղաւորուիլ։ բայց չէ՞ մի որ այս կերպով ոտանկոխ ըրած կ'ըլլան ամբողջ ապագայ մը։ Իւրաքանչիւր չրջանաւարտ կամ... ուրի գոնէ իր դպրոցական վերջին տարիին մէջ բաւական խելք կրնայ ունենալ ուսուցչութենէ տարբեր ասպարէզի մը վրայ մտածելու. արհեստի մը վրայ կրնան մտածել։ Ինչ որ ալ ըսեն արհեստներուն կացութիւնը անկեալ ցոյց տալու համար, ես պիտի չհաւատամ, և այս թերահաւատութեանս գլխաւոր պատճառը նախ՝ արհեստաւոր չըլլալս է, և երկրորդ՝ իմ փոքրամտութեանս սահմանին մէջ երկու երկոտասնեակի չափ ուսուցիչներ կը ճանչնամ որոնք խելացաբար ապրեցան, մեռան գացին, քայքայեալ ընտանիքներ թողլով, մինչ արհեստաւորները աւելի առողջ ապրեցան, աւելի ազատ, Հոգաբարձի, Թաղականի բերնի հոտ չառին։ և անոնց ընտանեկան ու անտեսական կացութիւնը նախանձելի կարելի է համարիլ բաղդատմամբ հէք ուսուցչին ընտանեկան ներկայ ու ապագայ կացուցիչներուն։ Այդ ուսուցիչներէն շատերը եթէ այսօր արհեստաւոր եղած ըլլային, կամ փոքրիկ դրամագլխի մը օգնութեամբ իրենց գտնուած տեղերը գործի ձեռնարկէին առանց սակայն վիրացական գաղափարներու և առանց բանաստեղծութիւն կարդալու, այլ գործնական մարդ ըլլային, անկախ

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՈՆը 100

ՔԱՍԿՊ

ՈՍԿԻՆԵՐՈՒ ՃԱՄԲՈՒՆ

ՎՐԱՑ

ՎԷՊ

ՑԵՂԱԿԱՆ-ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԺԱ.

Մատակարարը որ արտաքին երեւոյթներէն դատելով կռահած էր սպառնական հանգամանքը նամակին, աննըկարագրելի սրտագողերու մէջ կարդաց զայն, ժամ առաջ հակնալու համար իրեն պպասող դժբաղդութեան ծանրութիւնը։ Լախտի հարուած մը այն տողերէն աւելի մահացու պիտի չըլլար ծերուկին համար որ անակնկալին ճընշումին տակ, պահ մը վերացած էր ու խելքը կորնցնելու վիճակին հասած։ Երկիւղը, յուսահատութիւնը, զայրոյթը չրջապատած էին ամբողջ էութիւնը թշուառականին, որուն սիրտը սկսաւ արագ արագ զարկել, չնչառութիւնը ասաքճանաբար տկարացաւ և գայթակղական տեսարան մը չպարզելու համար, պահ մը նստարանին յենակին կռթնած՝ սկսաւ անտարբեր ձեւերով շրջակայքը դիտել։ Գլխու ծանր պտոյտի մը ենթարկուած էր և իրեն այնպէս կը թուէր որ գարեջրատունը ամբողջութեամբ՝ ինչպէս նաեւ յաճախորդները խօլական պար մը կը ձեւացընէին անվերջ տողանցութիւն մը կատարելով առջեւէն։

Այս վայրկենին՝ գիտակցութիւնը կորնցուցած էր սակայն, ուղեղը չէր գործեր այլեւս, աչքերը կը դիտէին բայց բան մը չէին իւրացներ իրենց տեսածներէն։ Ո՛չ իսկ կը խորհէր մատակարարը, անուշ քունի մը, քաղցր անուրջի մը ենթարկուած էր, որուն անձնատուր ըլլալու մեքենական տենչը կ'ընդարմացնէր անոր հոգին։ Տասը վայրկեանէ աւելի տեւեց անոր այս թմբիրը, որուն ոչ ոք ուշադրութիւն կը դարձընէր գարեջրատան մէջ, բացի կապոյտ ակնոցով յաճախորդէն որ չարունակելով իր անվերջ ընթերցումը՝ թերթը ձեռքէն վար չէր դներ, քայլառ քայլ հետեւելով մատակարարին հոգեկան փոփոխութիւններուն։

Մէկ մը երիտասարդներ որ մատակայ սեղանի մը չուրջ հաւաքուած կը խմէին, աղմկալից վիճաբանութեան մը սկսան և անոնց ձայնէն միայն սթափեցաւ Սիմօն։

Կոկորդը չորցած էր, գարեջուր մը եւս ապսպրեց ու գաւաթը մէկ ումպով խմեց։ Դարեջրատան մեծ ժամացոյցը նոյն պահուն ինը հնչեց. իրիկունը կը մօտիկնար. մատակարարը իրականութեան անդրադարձաւ. չգիտնաւը մէկ քանի ժամ ետք պիտի մեկնէր. պէտք էր վճռական որոշում մը տալ. նամակին սպառնալիքները ծանր էին, եթէ չփութար ներկայացուած ձեռնտուութենէն օգտուիլ ու ինքզինք չոգենաւ նետել, գուցէ կորնցնէր առաջին ու վերջին առիթը և իրրեւ ոճրագործ, վատահութեան զեղծանող, աղջիկ առեւանգող, օձիքը ձեռք տար։

Ո՛հ, այս երեք ամբաստանութիւնները չրջան կ'ընէին մտքին մէջ և սարսուռներու ամենէն մեծին կ'ենթարկէին զինք։

Միւս կողմէ Ամէլին կար. այն թարմ ու գեղահրաշ աղջիկը, որուն ընկերակցութիւնը երիտասարդական սիրոյ ներշնչած էր երակներուն մէջ. վաւաշոտ երեւակայութեանը առջեւ կը պատկերացընէր օրիորդին ճկուն ակռակը, հմայիչ գեղեցկութիւնն ու մազիչ ակնարկները և ասոնց ամէնէն զրկուելու, զանոնք լքանելու չափ կորով, քաջութիւն չէր դար իր վրայ։ Ամիսներէ ի վեր տառապած, քաղքէ քաղաք փախած և հալիւ կարողացած էր գործը իր պահանջած կէտին հասցընել և հիմա որ վայելքի ժամը հասած էր, ի՞նչպէս ձգէր երջանկութիւնը ու անստորագիր նամակէ մը խաբուելով մինչեւ Նիւ-Եորք երթար, հոն անոթի ծարաւ մեռնելու համար։

Այս երկու հակառակ զգացումները պայքար կը մղէին մատակարարին չուարած մտքին մէջ, որ մերթ դէպի մէկ կողմը ու մերթ ալ հակառակ կողմը հակելով չէր կրնար կորուկ որոշում մը տալ։ Դաւաթները անդգալաբար կը պարպէր միշտ խորհրդածելով ու նորագոյն յայտնութեան մը սպասելով։ Իզմիրէ մեկնելէն ի վեր յաջողութիւնը չէր բաժնուած իրմէ և այս վայրկենիս ալ նախազգացում մը կը յուսադրէր զինք թէ՝ վերջին պահուն կրկին յաղթական պիտի ելլէր։ Պահ մը երբ ինքզինք ամփոփեց, անակնկալ լոյս մը ճառագայթեց մտքին մէջ. հարիւր սակիի մօտ դրամ ունէր վրան, արդեօք անոր ուժովը չէ՞ կրնար բան մը ընել։ Ամէնէն առաջ սակայն անծանօթ նամակագիրը գտնել անհրաժեշտ էր, որուն նկատմամբ լուսաբանութիւն մը ստանալու դիտումով, ոտքի ելլելով դէպի կիսեն ուղղուեցաւ ու նամակը իրեն յանձնող պաշտօնեային ուղղելով խօսքը, վերջին ասպիճան փափուկ փաղաքշանքով մը,

—Այս նամակը ինձ ղրկողը ո՞ւրտեղ կրնամ տեսնել արդեօք, հարցուց։

—Ձեր այդ փափագին չեմ կրնար գոհացում տալ, պատասխանեց պաշտօնեան, հասցէն չեմ գիտեր։

—Զինքդ կը ճանչնաք ուրեմն, ո՞վ է, ի՞նչ կ'ըսուի։

—Դժբախտաբար չեմ ալ ճանչնար, հոս այնչափ շատ երթեւեկողներ կ'ըլլան որոնց ամէնքը անկարելի է ճանչնալ և մինչեւ ծանօթ դէմքերն են որ...։

—Բայց անծանօթ մէկու նամակը ի՞նչպէս կ'ընդունիք, նոյնչափ անծանօթ մարդու մը յանձնուելու համար, ըսաւ մատակարարը թեթեւ զայրոյթով մը, կարելի է պատասխանատուութիւն հրաւիրող պարունակութիւն մը կ'ունենայ գրուածքը։

—Ներեցէ՛ք պարոն, կակաղեց պաշտօնեան տեղի տալով մատակարարին խստութեան առջեւ, անծանօթ յաճախորդ մը եկաւ մէկ քանի գաւաթ գարեջուր խմեց, ետքն ալ նուէր մը ու այս նամակը տուաւ որ երբ նոյն հասցէով մէկը գայ յանձնեմ.

—Այդչափ բաւական չէ, առարկեց ծերուկը, կը պահանջեմ որ անպատճառ ցոյց տաս ինձ նամակագիրը, եթէ ո՛չ պիտի ստիպուիմ օրինական միջոցներով ստիպել քեզ որ խօսիս։

Մատակարարը իր պահանջումին վրայ պնդելով հանդերձ, չէր համաձայներ խնդիրը արծարծելու, վախնալով որ ուրիշը ամբաստանած պահուն՝ Թաղ. Մորհուրդին հսկողութեան տակ, որուն անդամները, Պէշճեանն վարժարանի աւագ ուսուցիչ Կազմարարեան է.ի հետ յաճախ կ'այցելեն դրացի Թաղն և անոր մասին իրենց հոգածութեան ապացոյցը կուտան գործնականապէս, Թաղեցիներուն և անոնց ներկայացուցիչներուն հետ համաձայնութեամբ անօրինելով ու կարգադրելով եկեղեցւոյ վերաբերեալ գործերը։ Կ'արժէ որ բարեպաշտ ուխտաւորները իրենց առատ նուէրներով սատարեն այս աղքատիկ Թաղին եկեղեցւոյն պայծառութեան։

ՍԻՄԷՈՆ ՄԵՐՈՒՆԻ

ԵԿԵՂԵՑԱԿԱՆ ՀԻՆ ԳՐՉԱԳՐԵՐԸ

Բնական կարգով դժուարընթեռնելի երկաթագիր մագաղաթեայ եկեղեցական գրչագրերը անհետացեր են։ տեղ տալով համեմատաբար դիւրընթեռնելի բոլորագիր Թղթեայ գրչագրերուն և այս վերջիններն ալ տպագրերուն։ Եւ որովհետեւ մէկ կողմէ ձեռագրերուն ապագայ կարեւորութիւնը անտես մընացեր է հիներէն ու միւս կողմէ ասպարէզն ու նախապատուութիւնը տպագրերը գրաւեր են, ուստի իրրեւ այլեւս անպէտ, անկարեւոր աւելորդութիւններ ձեռագրերը փոխադրուեր են անկիւնները ուր մուկէն կրծուեր, ցեցէն ծակծկուեր ու փտիլէն աղարաւեր են անխնայ և ահա երկկուընէ այսօր նոյնը չեն մնացեր ու հետզհետէ կորսուելու դատապարտուեր են։ Այս նկատումներուն տակ անտարբեր լքումը տեւեր է մինչեւ լիսոնական թուականները և ա՛լ աւելի եռքերը, երբ բաղդատական և քննական ուսումնասիրութիւնները մեր մէջ դեռ հաստատուն գետնի մը վրայ չէին ոտք կոխած և ճանչցուած իրրեւ ուրոյն և կարեւոր գիտութիւններ։ Անարժէքէն գրչագրերը և ընթերցման տեսակէտէն կը դիտուէին միայն, տեղ տեղ ալ եկեղեցականաց ձեռքը չանագործման առարկաներ դարձած էին իրրեւ հրաշագործ մատաններ։ 1848ին երբ կը չինուի Բարերդի Մայր եկեղեցին՝ հիմերուն տակ կը թաղեն ճոխ մթերք մը մագաղաթեայ գրչագրերու, փոշելից անկիւններէն ազատելով մեղաց մէջ չի կորսուելու !!! մատուցումով։ Գրիգոր եպիսկոպոս Մինթանճեանի օրով ալ շատ մը Թղթատուած գրչագրեր կը լեցնեն Սուրբ Հրեշտակապետ եկեղեցիին խորանին տակի նկուղը ուր իսպառ մոռացման կը մատնուին, մեծ մաս մըն ալ դպրոցական տղոց կը բաժնեն գրքի կողք չինելու համար։ Ուրիշ մեղեր ալ նուազ խիստ ճակատագրի մը չեն արժանացած և այս կերպ դատապարտելի հոգածութեան մը պատճառաւ քան անննպատակ հանգամանքներու ազդեցութեամբ, ինչպէս օտարատառ հայաբարբառ ոչ մէկ եկեղեցական ձեռագիր՝ որ հաւանաբար ունեցեր ենք դրի դիւտէն առաջ՝ նոյնպէս Ե. Զ. և Է. դարերու գրչագիրերէն չեն մնացեր ձեռքի տակ, որոնք անտարակոյս կարեւոր առաղնը պիտի մատակարարէին, հարկաւոր լոյսը պիտի սփռէին քննասիրաց առխարխափ թափառումներուն և ենթադրական տեսութիւններուն վրայ որ յաճախ յեսուագոյն դարերու տարբեր տարբեր գրչագրերու առաջնորդութեամբ կը մոլորին առանց կարենալ վաւերական և ճշգրիտ ապացուցումներով ճշդելու՝ եկեղեցական պատմութեան պարզաբանելի շատ մը մթին տեղերը։

Բարեբաղդաբար սակայն՝ յետագոյն դարերուն, մեր մէջ՝ իմասնաւորի մենաստաններու ծոցը՝ գրչագրութիւնը անհամեմատ կերպով ծաւալած արուեստի մը հանգամանքը ստացած ըլլալուն՝ կարծուածէն շատ աւելի առատութեամբ գրի առնուեր են ընդհանրապէս եկեղեցական մատեաններ որով փոշին, սարդին, ցեցին և ուտիճին սպառիչ հալածանքներուն ենթարկուելով հանդերձ՝ դարձեալ կարեւոր մաս մը պրծեր հասեր է մեր օրերուն գէթ է.դ դարէն ասդին պատրաստուածներէն։

Վանքերու և առ հասարակ եկեղեցիներու անկիւնները նետուած այդ հնութիւններուն հետ տգիտօրէն վարուելով՝ երբեմն աւերումի ենթարկած էին զանոնք, հիմայ սակայն ընչաքաղցութիւնն ու չարաշահութիւնն է որ կը փճացնէ այդ թանկագին մատեանները։ Ընչաքաղցութիւնը էն յետին, անոնք անկիւններն իսկ սրսիուած է իր միքրոսքները։ Այսօր հոս Ցայսմաւուրք մը կը ծախուի, վաղը հոն Աւետարան մը։ Շարական մը կը չորթուի և այսպէս օր մըն ալ—ոչ շատ ուշ անշուշտ—աչքերնիս պիտի բանանք և մեր ձեռքը ոչ մէկ եկեղեցական հնութիւն պիտի գտնենք. ասիկայ ցաւալիօրէն անդարմանելի, անդարձ կորուստ մը պիտի ըլլայ, եթէ երբէք ճարին չի նայուի փութով, եթէ երբէք չանդրադառնանք ամենց պահպանումի լաւագոյն միջոցներուն վրայ։ Գիտնալու է թէ հեղ մ՚որ մեր ծակ աչք Տէրտէրները անոնց ներքին ամէջքին տեղեկանան, այլեւս վերջնականապէս կորսուած պէտք է համարիլ Եկեղեցական հնութեան այն յետին բեկորները, ինչու որ այսօր մեր և ոչ մէկ վանքը իր կանոնաւոր և ամբողջ մատենադարանն ունի և ոչ ալ՝ և է գիւղի ժողովուրդ իր եկեղեցիին զարդերուն որքանութեանը վրայ պրոշ տեղեկութիւն. որովհետեւ գիւղերուն մէջ եկեղեցիներու վերաբերեալ

ինք օձիքը ձեռք կուտայ. ուստի չրջահայեցութենէ չշեղելով, քիչ մըն ալ առաջ գնաց և տեսնելով որ պաշտօնեան յայտնութիւն մը չըներ,

—Շատ աղէկ, գոնէ դէմքը կը յիշե՞ս, ըսաւ, նկարագրէ տեսնեմ թ՚ինչպէս մարդ էր։

—Ուրիշ անգամ տեսած մարդս չէր, պատուաւոր երեւոյթով մէկն էր, և այնչափ զբաղած էի հետս խօսած պահուն որ, երեսն փակ չնայեցայ կրնամ ըսել։

—Աղէ՛կ, մալտաց Սիմօն, ես հիմա քեզի խօսեցնել պուտամ, դուն ճարիւս ըսէ տեսնամ։

Եւ հաշուասեղանին վրայ ոսկի մը դրաւ միշտ ապահովական ձեւեր ու բացագանչութիւններ պնդելով։ Պաշտօնեան կրկին չքմեղացուց ինքզինքն՝ իսկ ծերուկը բան մը չկարկեցնելով բարկութեան սատէն, դուրս ելաւ գարեջրատունէն։

Կապոյտ ակնոցով յաճախորդը որ բնաւ հետաքրքրութիւն ցոյց չտալ ձեւացնելով իսկ ունկնդրած էր մատակարարին կռիւին, անոր մնկնելէն անմիջապէս ետք, ինքն ալ պարտքը վճարեց ու դուրս ելաւ գարեջրատունէն։

(Շարունակելի)

եալ ինչքերը քահանաներուն քով, անոնց տրամադրութեան տակ կը մնան իբրեւ իրենց սեփականութեան մէկ մասը, իբրեւ իրենց վերաբերեալ ստացուածք մը։ Այս առթիւ յայտնուած շատ մը կարծիքներուն մէջ լաւագոյնը կը սեպեմ ուր որ կան եկեղեցական գրչագրեր հաւաքել պատրիարքական բարձր հրամանաւ և տեղական Առաջնորդարաններու միջոցաւ ղրկել Պոլիս ու հոն կեդրոնական թանգարան մը կազմել և վերջնական կորուստէ, կողոպուտէ ապահովել միանգամ ընդմիշտ։ Այս խորհրդածութիւններուն թելադրուեցայ կարգ մը եկեղեցական գրչագրերու յիշատակարանները աչքէ անցնելով, որոնց մէջ արուեստի և հնութեան տեսակէտով արժէքաւորները չեն որ կը պակսին ապահովապէս և սակայն դժբաղդաբար այս ճամբով՝ անխուսափելիօրէն կորսուելու հարկին տակ են։

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՐԲԻՆԵԱՆ

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Ստրոպական թերթերեն

Ծովակալ Ալեքսեվ անցեալները յայտարարութիւն մը բրաւ որ թերեհաւատութեամբ ընդունուեցաւ Անգլիոյ մէջ։ Բորթ Արթուրի Նաւատորմին հրամատար Գ. կարգի ծովակալ Վիթէօֆթի հեղինակութեան վրայ ըսաւ որ բոլոր վնասուած մարտանաւերը, յածանաւ և թորփիլանաւ, ամէնքն ալ նորոգուած են։ Այս յայտարարութեան ճշդութիւնը, եթէ ասով պիտի հասկցուի թէ կարող են բաց ծովը ելնել, ապացուցուեցաւ այն նաւային ճակատամարտէն որ տեղի ունեցաւ Ս. գիշեր։ Անուշտ Բորթ Արթուր շատ յարմար վայր մը չէր նաւամարտի մը միջոցին վնասուած Նաւատորմիղ մը նորոգելու գործին համար, ուստի մեծապէս գովելի են այդ բերդաքաղաքին նաւարանին պաշտօնեաները։ Զբրահաւորներէն Սեզարեվիչ և Բիքվիզան երկուքն ալ թորփիլահար եղան Փետր. 9ին, ջուրէն վար գծին վրայ գէշ կերպով ծակուեցան, իրենց ներքին խուցերը ջուրով լեցուեցան, կաթսաները և օժանդակ մեքենաները վնասուեցան, և առաջինին գլխաւոր դեկը անկարողութեան դատապարտուեցաւ։ Բոպիէդա իր կազմուածքին մէջ վնասուեցաւ Ապրիլ 13ին, երբ Բիքրոքավլովսք ընկղմեցաւ, Բոլքավա վնասուեցաւ ռմբահարութեամբ, և Բեհեսվիեք ու Սեվաստոբոլ միայն պրծան։ Այսու հանդերձ, այս վեց զրահաւորները և հինգ յածանաւերը, բազմաթիւ թորփիլահալածներով ա՛նքան լաւ նորոգուեր կարկատուեր են որ կրցեր են Բորթ Արթուրէն դուրս ելնել եչ. առաւօտ։ Բաց ասի, նաւահանգտին բերանը վարպետութեամբ մը բացեր են ամէն խոչընդոտներէ, և ճաքոնցիներուն բոլոր ջանքերը այպէս ի դերեւ ելան անոնքը գոցելու համար։

Ցայտնի է թէ ի՞նչ էր ծովակալ Վիթէօֆթի նպատակը։ Իր նպատակն էր ճամբայ մը բանալ, և եթէ կարելի է, Վլատիվոսթոք հասնիլ, և ծովակալ Սքրիտլովի նպատակն ալ էր Վիթէօֆթի այս ձեռնարկին այժմ տալ, իր յածանաւերը ղրկելով Բորթ Արթուրի մօտերը։ Ծովակալ Ալեքսեվի տուած տեղեկութեան նայելով, Նաւատորմը Ս. առաւօտ ժամը ութին բաց ծովը ելաւ։ Բայց միտքը դրածը չկրցաւ կատարել։ Նախ որ մարտանաւերը չի կրցան քալել պէտք եղած արագութեամբ։ Շատ հաւանական է որ ափ յարիայ նորոգուած մարտանաւերէն ոմանց մեքենաներու մէջ խանգարում տեղի ունեցաւ, և այն ատեն ինչպէս ճամբայ շարունակէին ճաքոնական ականներուն մէջէն։ Ծովակալ Թօկօ անթել հեռագրութեամբ լուր առաւ իրեն ներկայացուած պատեհութեան վրայ, և իր տրամադրելի ուժերուն ամբողջութեամբ առաջ եկաւ, փութացնելով իր թորփիլահալածները և թորփիլանաւերը, որոնք գիշերը ինկան ռուսական նաւատորմին վրայ նո՛յն ճակատագրականութեամբ որով փետր. 9ին առաջին անգամ Թօկօ ինկաւ անոր վրայ երբ ծովակալ Սթարք կը հրամայէր։ Նորէն գործը մնաց թորփիլահալածներուն, և ճաքոնական զրահաւորները ականներու ապարդիւն դուրս մնացին։ Ռուսական Նաւատորմը չփոթութեան մատնուեցաւ։ Զրահաւոր մը, որ Նախ Բեհեսվիեքը և Բոպիեսան կարծուեցաւ, բայց հիմա յայտնի է թէ Բոլքավան է եղեր, ընկղմեցաւ, և Սեվաստոբոլն ալ այնքան վնասուեցաւ որ հարկ եղաւ նաւաձիգի մը եռեւը կապել դայն, ինչպէս նաեւ Տիանա յածանաւը։ Հաւանական է որ աղէտքը ամէն կերպով պատմուած չէ, որովհետեւ ծովակալ Թօկօ կ'ըսէ թէ «առնուազն» մէկ զրահաւոր ընկղմած կը բուի, մինչ Բեթերսպուրկէ թղթակցը մը կը հաղորդէ թէ զրոյցի նայելով ոչ թէ միայն Բոլքավա, այլ Բեհեսվիեք և ուրիշ մարտանաւ մը ալ կորսուած են։ Ծովակալ Վիթէօֆթի փորձը յանդուգն էր և քաջ, բայց կանխաւ դատապարտուած էր ստոյգ ձախողուածի մը։

Անգամ մը եւս Բորթ Արթուրի ռուսական Նաւախումբը գլխաւոր տեղը կը բռնէ Ծ. Արեւելքէ եկած լուրերուն մէջ, և ինչպէս նախկին առիթներուն մէջ՝ այս անգամ ալ աղէտքը պատահեցաւ։ Բայց զարմանալի պարագայ մըն է որ Բորթ Արթուրի նաւային ռուս իշխանութիւնք այսքան անխոհեմ յանդգնութիւնը կ'ունենան անպատեհ ելքեր կատարելու ա՛նքան վնասակար նաւահանգիստէն դուրս։ Ծովակալ Թօկոյի տեղեկագրէն կ'իմանանք թէ Ռուսք դուրս ելան վեց զրահաւորներով, հինգ յածանաւերով և թորփիլանաւերու տորմիղով մը Ցունիս 23ի առաւօտ։ 26ին Բեթերսպուրկ հասած Ալեքսեվ ծովակալին հեռագիրն ալ ճիշտ նոյնը կը հաստատէ։ Ծովակալ Ալեքսեվ որ Լիաօթիշանի անթել հեռագրի կայանին հետ հաղորդակցութեան մէջ է, ճաքոնցի թօկոյէն կը տարբերի միայն թորփիլանաւերու թիւին վրայ։ Իր հեռագիրը կը դադրի ճիշտ ա՛յն կէտին երբ իր հայրենակիցները թշնամիին հետ կռուի կը բռնուին։ անկէց անդին բան մը չըսեր արդիւնքին վրայ, միայն կ'ըսէ թէ կռիւ եղաւ։ Բայց մտիկ ընենք թօկոյին։—Ճաքոնցի Հրամատարը իսկոյն իմացաւ թէ թշնամին ծով ելեր է, և վազեց օգնելու ծովեզերքին մօտ գտնուած ճաքոնական փոքր մարտանաւերուն։ Ասոր վրայ Ռուսք—որոնք իրենց գլուխը հարաւ դարձուցած էին—ետ դարձան և խարսխեցին նաւահանգիստին դուրսը ճիշդ ա՛յն դիրքով որ իրենց համար աղետաբեր եղած էր Փետր.ին։ Մութը կոխելէն անմիջապէս վերջ թորփիլներով յարձակում կրեցին, և իրենց հակողութիւնը և թընդանօթաձգութիւնը ա՛նքան գէշ էին, և իրենց թորփիլանաւերը ա՛նքան քիչ բան ըրին զիրենք պաշտպանելու որ իրենց մէկ զրահաւորը ընկղմեցաւ, մինչ երկրորդ առաւօտուն ուրիշ զրահաւոր մը և յածանաւ մըն ալ՝ ծանրապէս վնասուած՝ դէպ ի նաւահանգիստ քաշուեցան։ Ճաքոնցիք շատ քիչ վնաս կրեցին։ Եթէ նոյն իսկ ենթադրենք թէ Ռուսներուն կորուստը ըսուածին չափ մեծ չէ, յայտնի է թէ անոնք յաղթուեցան յարձակողական տկար շարժումէ մը վերջ։ Ամբողջ պատմութենէն մէկ հետեւութիւն միայն կը բռնանք քաղել։ Այսինքն թէ Բորթ Արթուրի պաշտպանութեան նաւային օ. ժանդակութիւնը սա՛ եղած է որ նաւահանգիստը բաց է, և Ճաքոնցիներուն դրած արգելքները վերցուած են։ Բայց զարմանալի էր որ Ռուսք առաւուն արեւուն լոյսով համարձակեր են դուրս ելնել. խելքի մօտ գործ մը չէ ասիկա. եթէ իրենց նպատակն էր Ճաքոնցիներուն դրած ականները մաքրել, ասիկա կարելի էր ընել հինգ յածանաւերէ և վեց զրահաւորներէ պակաս ուժով։ Ուստի սա՛ միայն խելքի մօտ կրնայ ըլլալ որ անոնք փորձ մը ըրած ըլլան, ինչ որ ալ պատահի, բաց ծովը փախչիլ և Վլատիվոսթոքի ճամբան բանալ։

* * *

Ցամաքային կռիւներուն գալով, վերջին երեք օրերուն դէպքերը կարելի է այսպէս համառօտել։ Զօրավար Օքուի բանակը, կամ անոր մէկ մասը, առաջնորդութեամբ հեծեալ լրտես գունդերու, և անմիջական գործողութեան մը պատրաստ, յառաջացաւ ծովուն և լեռներուն մէջտեղ, և անոր առջեւէն փախցուցին ռուս պահակները կրակ ընելով հանդերձ։ Միեւնոյն ժամանակ քանի մը անակնկալ կռիւներ եղան Սիուեէն տանող լեռներուն մէջ, և երկու կողմերն ալ առաւելութիւնը իրենց կը վերագրեն։ Ցունիս 24ը անցաւ առանց նիւթական միջադէպի, Օքուի Բանակին Ճաքոնցիները մնացին այն դիրքին մէջ զոր գիրերը բռնած էին, մինչ լեռներուն մէջ իրենց պահակները գործի վրայ էին։ Ռուսք արձանագրելիք յաջողութիւններ չունին, միայն թէ իրենց լրտեսները հասկցան որ թշնամին կը շարժի Սարկանհուն գաւառակէն։ Ֆէնկ-Հուանկ-Զէնկէ 18 մղոն հիւսիսային արեւմուտք դէպի Հայչէնկ։ 25ին Ճաքոնցիք զօրավար Օքուի հրամանին տակ յանկարծ անհաւիւ կերպով ետ քաշուեցան եօթը մղոն հեռի դէպի Սունկ-Եօ-Զէնկ, շարժում մը՝ որուն նպատակը դժուար է գիտնալ։

Նիուչուանկէ եկած լուր մը կերպով մը կը հակադրէ Ճաքոնական յառաջապահպանութեան դանդաղութեան պատճառը։ Զինացի աւազակները գործի վրայ են խանգարելու ճամբաները և երկաթուղիները, և կ'ըսուի թէ Ռուսաց կեդրոնին մէջ չփոթութիւն առաջ եկած է այս լուրին վրայ։ Եթէ այս է պատճառը, և քանի որ տակաւին երեք շաբաթէն կը սկսի անձրեւներուն եղանակը, հարկ չկայ որ Ճաքոնցիք իրենց որոշումը փութացնեն, և այս դադարը կրնան օգտակարապէս գործածել բարւոքելով իրենց հաղորդակցութիւնները, աւելցնելով իրենց ռազմամթերքը, և ճամբաները մանրաշնին կերպով քննել և հակնալ։ Այս տեսակէտով բանաւոր է իրենց նահանջը, որ մինչեւ իսկ չփոթեցուց Ռուսները։

Զիֆուէ կ'իմացնեն թէ տասնրեւթը ճաքոնական փոխադրանաւեր քօրէական ծովեզերքէն անցնելով արեւմուտք ուղղուեցան Ցունիս 25ի գիշերը, հաւանաբար նոր զօրք տանելու Ֆուրօքքի և Օքուի։ Վիեննայի զինուորական քննադատները կը յայտարարեն թէ Ճաքոնցիք առ նուազն վեց զօրաբաժիններու պէտք ունին յաջողապէս գործելու համար Բորթ Արթուրի դէմ, այնպէս որ զօրավար Ֆուրօքաթքինի Բանակին դէմ գործելու համար Ֆուրօքքի ձեռքը շատ մեծ ոյժ մը պիտի չմնայ։

*** Թօքիոյի կաթոլիկ եպիսկոպոսը անցեալ օր Պապին ներկայանալով՝ շատ գովեց ճաքոնական կառավարութիւնը, որ ամէն տեսակ դիւրութիւն կ'ընծայէ կաթոլիկ քահանաներուն, և արտոնած է Նակազաքիի մէջ հիմնել վարդապետանոց մը բնիկներուն համար։ Եպիսկոպոսը յայտարարեր է թէ Ճաքոնի բարձր դասակարգը և ամենաբարձր անձնաւորութիւնները հետզհետէ բացայայտ հակում մը ցոյց կուտան այդ երկրին քրիստոնէացումին համար։ Եպիսկոպոսին այս այցելութեան առթիւ Պապը կրկնեց անոր ինչ որ արդէն ըսուած էր, այսինքն թէ Պատերազմի յայտարարութենէն քանի մը օր առաջ ամէն ջանք ըրած էր Զարին մօտ որպէսզի Ն. Վեհափառութիւն պահպանէ խաղաղութիւնը որուն ախոյանը եղած էր Լահէյի մէջ։ Նիքոլա Բ. այն ատեն չատ քաղաքավար և սիրալիր պատասխան մը տուաւ Պապին, ցաւ ի սիրտ յայտարարելով թէ Պատերազմը անխուսափելի եղած էր։

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ԿՌԻԻ ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԱՌՋԵՒ

ՄԱՆՐԱՄԱՍՆ ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԹՕԿՈՅԻ

ՄԱՆԶՈՒՐԻՈՅ ԲԱՆԱԿՆԵՐԸ

ՄԵԾ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏԸ ՄՕՏԱԼՈՒՏ

(Վերջին թղթաբերով առնուած Ստրոպական թերթերեն։ Դեպքերը պատմուած իրենց կանոնաւորութեամբ եւ ծառուգնակաբար։)

ԹՈՔԻՕ, 26 Ցունիս. — Ծովակալ Թօկօ հետեւեալը կը հեռագրէ.—«Ցունիս 23ին իմ միացեալ նաւատորմս յարձակեցաւ թշնամիին վրայ Բորթ Արթուրի մօտ։ Առտուն կանուխ պահակ նաւէ մը անթել հեռագրով լուր տրուեցաւ թէ Բեհեզվիեդ, Բոլդավա եւ Սեվաստաբոլ զրահաւորները, Պայան, Բալլադա, Տիանա, Նովիֆ և Ասքոլտ յածանաւերը նաւահանգիստէն դուրս կ'ելնեն։ Անմիջապէս նաւեր զրկեցի անոնց դէմ, ականներ դնելու համար, և թշնամիին հաւանական ո և է յարձակողականին դէմ նախապէս ձեռք առած միջոցներս ի գործ դրի։ Նախապէս որոշուած ժամադրավայրը փութալով, 4րդ և 14րդ թորփիլահալած տորմիղիկները զրկեցի թշնամիին շարժումներուն հսկելու համար։ Ժամը 11ին, Զարեվիչ Բեզվիզան Բոպիեսան մարտանաւերը կրակ բրին ական կրող նաւերուն վրայ որոնց սկսած էին ծովուն ականներուն պատճառաւ անապահով մասին մէջ շրջագայիլ։ Փորձեցին այդ անապահով ջուրերուն մէջէն ճամբայ բանալ իրենց։ Կէս օրէն ետք ժամը 3ին մեր 4րդ և 14րդ թորփիլահալած տորմիղիկները թշնամիին եօթը թորփիլահալածներուն վրայ յարձակեցան, որոնք ականաբարձ նաւերուն գործողութիւնները կը պաշտպանէին, և ռմբակոծեցին զանոնք։ Ռուս նաւերէն մէկը կրակ առաւ և նաւահանգիստ փախաւ։ Ասոր վրայ Նովիքը դուրս եկաւ միւս թորփիլահալածները պաշտպանելու համար և միացաւ անոնց։ Թշնամին ակամաբարձ նաւերու օգնութեամբ անցնելիք ճամբան ապահովելէ ետք, Նովիֆ բաց ծովը ելաւ։ Մեր 3րդ նաւաբաժինը դէպի հարաւ կը քաշէր թշնամին։ Մեր Ա. նաւաբաժինը Կուկան կղզիին հարաւակողմը դարանակալ կ'սպասէր և իր մօտ կը հաւաքէր իր ամէն թորփիլահալածները։

«Իրիկուան ժամը 6.15ին մեր Ա. նաւաբաժինը նշմարեց թշնամին որ Կուկան կղզիին հիւսիս-արեւմուտքէն ութը մղոն հեռու հասած էր։ Զարեւիչը առաջնէն և Նովիֆն ու թորփիլահալածները աջ կողմէն դէպի հարաւ կ'ընթանային։ Ժամը 7.30ին 14 քիլոմէթր հեռու էինք անոնցմէ։ Թշնամին դէպ ի աջակողմը ուղղեց իր ճամբան։ Հետեւեցանք իրեն և փորձեցինք մոլորեցնել թշնամիին այդ յառաջապահը։ Իրիկուան ժամը 8ին թշնամին իր ընթացքը փոխեց դէպ հիւսիս և մենք ալ ետ դառնալով մինչեւ արեւուն մարը մտնելու ատեն չոգիի վրայ հոս հոն թափառեցանք։ Ապա հրաման տուի թորփիլահալածներու տորմիղիկին թշնամիին վրայ յարձակիլ։ Ժամը 9.30ին երբ ռուս նաւերը հինգ մղոն հեռու էին նաւահանգիստէն, 14րդ տորմիղիկը առաջին անգամ յարձակեցաւ թշնամիին կռնակէն և 4րդ տորմիղիկն ալ անոր հետեւեցաւ։ Թշնամին անկարգութեան մէջ ինկաւ և չկրնալով նաւահանգիստ հասնիլ, ժամը 10.30ին մուտքին մօտ խարխսի նետեց։ Մինչեւ լոյս ութը յարձակում կրեց հոն։ Ժամը 10.30ին մեր 16րդ տորմիղիկը թշնամիին վրայ յարձակեցաւ և երկու թորփիլ արձակեց Բեհեզվիեդի նմանող զրահաւորի մը ցռուկին, որ անմիջապէս ընկղմեցաւ։ Ուրիշ արդիւնք մը չկրցինք որոշել մինչեւ առաւաւ, երբ տեսանք որ մէկ զրահաւոր պակաս էր և Սեվասաբոլի և Տիանայի նմանող երկու նաւեր իրենց մեքենաները գործածելու անկարող վիճակի մը մատնուած էին։ Ցունիս 24ին թշնամիին մարտանաւերը նաւահանգիստ մտան, մասամբ՝ ուրիշ նաւերէ քաշուելով և մասամբ ալ իրենք իրենց։ Վերջին նաւը կէս օրէն ետք ժամը 4ին նաւահանգիստ մտաւ։»

ՇԱՆԿԱԻ, Ցունիս 26.—Բորթ Արթուրէն ռուսական նաւատորմին դուրս ելնելուն նպատակն էր մաքրել ճաքոնական ականները, բայց այս գործին հակառակեցան թորփիլահալածներու երկու տորմիղիկներ և թորփիլանաւերու տորմիղիկ մը։ Ասոնց դէմ անկարողութեան մատնուեցան եօթը ռուսական թորփիլահալածները, որոնցմէ մին բռնկելով փութաց նաւահանգիստը ապաստանիլ։ Ճաքոնցիք աշխատեցան բաց ծովը հանել ռուս նաւատորմիղը, բայց ասիկա փորձեց նորէն նաւահանգիստ մտնել։ Այսու հանդերձ, ճաքոնական յարձակումները ա՛ն աստիճան չփոթեցուցին Ռուսները, որոնք պարտաւորուեցան խարխսի նետել նաւահանգստէն դուրս։ Ճաքոնցիք իրենց յարձակումները շարունակեցին մինչեւ արշալոյս, և ռուսական նաւատորմին մէկ մասը անկարող վիճակի մատնեցին։ Ուրբաթ առաւօտ Ռուսները դէպ ի նաւահանգիստ նահանջեցին։ Այս գործին մէջ Ճաքոնցիք դարձեալ մեծ աշխոյժ և թեթեւաշարժութիւն ցոյց տուին։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԳ, Ցունիս 26.—Բորթ Արթուրի Նաւախումբը, վեց զրահաւորներէ և 14 թորփիլանաւերէ բաղկացեալ, Եչ. օր դուրս ելաւ դիմաւորելու Ճաքոնական Նաւատորմիղը։ Այս վերջինին թորփիլանաւերը յանկարծական ռազմավարութեամբ մը մտան ռուսական թորփիլանաւերուն գծին մէջ, որուն ետեւը կը գտնուէին զրահաւորները, և ա՛նչափ սաստիկ վնասեցին որ հրաման տրուեցաւ ետ դառնալ։

Կը վախցուի թէ զօրավար Ֆուրօքաթքին առ այժմ պատրաստ չէ կասեցնելու յառաջացած ճաքոնական բանակները։ Վլատիվոսթոքէ կը ծանուցուի թէ կիները և տղաքը ներքին գիւղերը կը ղրկուին։ Ճաքոնական յարձակումի մը կը սպասուի։

Ռուս կառավարութիւնը որոշեց 23 միլիոն ոսկեդրամ բուլ կոխել այս տարի։

Մուքտէնի ռուս զինուորական Հրամատարը հետեւեալ երկու յայտարարութիւնները հրատարակեց.—

1. Ծովակալ Ալեքսեվ պաշտօնապէս կ'իմացնէ թէ Ճաքոնցիք ռուսական կեղծ պանքնոթներ շինած են, և զանոնք կը քշեն վճարելու համար գնուած արշաւներուն և խոտերուն փոխարժէքը։ Այս պանքնոթները անարժէք ըլլալով, հետեւաբար, դուք ո՛վ Զինացիք, ծանրապէս պիտի վնասէք, ձրի տուած պիտի ըլլաք ձեր արշաւները և խոտերը։ Ճաքոնցիներուն խարդախութեան նպատակը յայտնի է։ Ասիկա կ'ապացուցանէ թէ Ճաքոնցիք ո՛ր աստիճան առանց սկզբունքի ժողովուրդ մըն են։ Այս յայտարարութեամբ կը հրամայուի ձեզ չի վստահիլ անոնց, և երբեք չընդունիլ անոնց տուած պանքնոթները։ Իսկ Ռուսներէն կրնաք ընդունիլ առանց վարանելու։ Ռուսք երբեք խաբած չեն ձեզ։ Թո՛ղ այս հրամանին հպատակին Ֆէնկիթիէնի բոլոր վաճառականները։

2. Ծ. Արեւելքի Փոխարքայէն հրաման ընդունած եմ, բոլոր ժողովուրդին ծանուցանող թէ այսուհետեւ արգիլուած է պարէն դուրս հանել Ենիքէուլ, և հոս գալիք պարէններուն մուտքն ալ դադրած է։ Ամէն ժամանակ հաւանական է որ թշնամութիւնք ծագին նաեւ Ենիքէուլի մէջ, և հետեւաբար ժողովուրդին արգիլուած է ցամաքի կամ գետի ճամբով ո և է պարէն բերել հոն։ Անհնազանդութեան ո և է փորձ պիտի պատժուի։

Քանի մը օր առաջ Քաւնկուզներու յելուզամամբ մը, 100 հոգիի չափ, ճաքոնական հսկողութեան տակ, յարձակեցան երկաթուղիի կամուրջին վրայ Կունչուլինկի մօտ, բայց ռուս պահակներէն ետ մղուեցան։ Կամուրջին վնաս չեղաւ։

Ճաքոնցիք առաջ կը քալեն թէ՛ հիւսիսային արեւելքէն և թէ արեւմուտքէն։ Հարաւային Բանակին կը հրամայէ զօրավար Օքու։

Մանչուրիոյ մէջ այս միջոցիս խիստ տաք կ'երթան օդերը։ Ջերմաչափը շուքին մէջ 104 աստիճան է։ Զօրավար Կէրնկրօս, որ Վաֆանկուի ճակատամարտին մէջ վիրաւորուեցաւ, տակաւին կը կռուի։

Ցառաջապահական կռիւները միշտ կը շարունակուին։ Ֆուրօքաթքին և Ֆուրօքքի միշտ շփման մէջ են։ 40,000 ռուս զօրքեր զօրաւոր դիրք մը բռնած են Թաշիչաօի խրամներուն մէջ։ Ճաքոնցիք Նիուչուանկի և Քայչէուի միջեւ հեռագրական գիծը երեք տեղէ կտրեցին, և հինգ մղոն տարածութեան վրայ գտնուած թելերը առին տարին։ Այս գործը կատարեցին Ճաքոնցիներէն վարձուած Զինացիներ։ Ճաքոնցիք անոնց ձեռքը տուին հազարի չափ բազմարուածեան հրացան և ռազմամթերք։ Բնիկներուն ըսածին նայելով Ռուս Բանակին ձիերուն մէջ համաճարակ ինկեր է, հազարներով կը մեռնին։ Նիուչուանկէն երեք մղոն անդին ռուսական բանակեստղին մէջ 800 վիրաւորներ կան։

*** Քանի մը օրէն պիտի իմացուի թէ ճաքոնական յառաջխաղացումը պիտի սկսի Ֆուրօքաթքինի վրայ։ Առայժմ ճաքոնական գունդերը կը շարժին դէպ ի հիւսիս, թէ՛ արեւելքէն և թէ արեւմուտքէն։ Երեք շաբաթէն ճամբաները անանցանելի պիտի ըլլան անձրեւներու պատճառաւ, բայց հիմա լաւ են։ Ռուսք կը դժկամակին ճակատամարտի սկսելու, թէեւ ամէն օր մարը կռիւներ կ'ըլլան։ Ճաքոնցի զօրքերը քաջառողջ են, և կը խնդրեն թշնամիին հետ բռնուիլ։

*** Թելիսուի ճակատամարտին մէջ Ճաքոնցիներուն կորուստներուն պաշտօնական ցանկն է.—217 սպանուած, որոնցմէ եօթը սպայ, և 946 վիրաւոր, որոնցմէ 43 սպայ։

*** Կէնքայ Ծովածոցին մէջ անցեալները Վլատիվոսթոքի նաւախումբին կողմէ ընկղմուած փոխադրանաւերուն մէջ մարդու կորուստն է 1500 հոգի։ Շատ ձիեր ալ կորսուեցան։

*** Ճաքոնցի վերին հրամատարին հեռագիրներուն նայելով, Բորթ Արթուրը պաշարող բանակը Ցունիս 20էն առաջ իրեն պատուիրուած դիրքերը պիտի գրաւէր, և տասը օր ետքն ալ ռմբակոծութիւնը պիտի սկսէր։ Պաշարող հետեւակ զօրքերուն հրամատարն է զօրավար Իսիլթի, իսկ գնդապետ Սաթօ հրետանիին գլուխը կը գտնուի։ Այս երկու սպաները իրենց զինուորական կրթութիւնը ընդունած են Գերմանիոյ մէջ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ ՆՇԱՆԱԿՈՒԹԻՒՆԸ

Հօհենձօլլերն կայս. զբօսանաւուն մէջ երկու Վեհապետներուն արտասանած բանախօսութիւններուն նշանակութիւնը յայտնի է ամէն անոնց որոնք կը հետեւին Խուսարտ Է.ի և Վիլհէլմ կայսեր տեսակցութեան պարագաներուն։ Կայսեր բանախօսութիւնը զարդարուած էր իրեն յատուկ բնական պերճախօսութեամբ, որով իր խնդութիւնը յայտնեց նախ իր Վեհափառ հիւրին հետ տեսակցելու առթիւ ունենալուն համար։ Վիլհէլմ կայսր ակնարկելով Գերմանիոյ Նաւատորմին զարգացման, յայտարարեց թէ այս ծովային զօրութեան նպատակն է իրեն պաշտպանութիւն միայն ծառայել պահպանելու համար խաղաղութիւնը զոր Գերմանիոյ կայսրութիւնը հաստատած է երեսուն տարիէ ասկէ, և զոր Եւրոպա պահպանած է իրեն հետ։ Տիեզերական խաղաղութեան բաղձանքը կայսեր բաժակաճառին գլխաւոր նիւթն էր, և այս մասին Խուսարտ Թագաւորին կատարած ջանքերուն վրայ ալ ծանրացաւ։ Կայսեր այս բանախօսութիւնը իր մեծ նշանակութիւնը ունի խաղաղութեան պահպանման համար։ Երկար ատենէ ի վեր յայտնի է թէ խաղաղութիւնը Բրիտանական կայսրութեան առաջին չանն է։ Ֆրանքֆորթի Պայմանագրութեան ստորագրութենէն ի վեր Գերմանիոյ կառավարութիւնը յայտարարած է թէ Գերմանիոյ հարենիքին միութիւնը և ապահովութիւնը երաշխաւորելով այլ եւս բնաւ նախայարձակ դիտաւորութիւն չունի իր դրացիներուն դէմ։ Երբեակ և Երկեակ Զինակցութիւններուն կնքուելէն ի վեր Անգլիա խիստ լաւ յարաբերութիւններ պահած է այդ զինակիցներուն երկու խումբին հետ ալ, թէեւ համաձայնած չէ ոչ մէկուն և ոչ միւսին հետ, այլ մնացած է իր «փայլուն մեկուսացում»ին մէջ, ինչպէս կ'ըսէր Լորտ Սալիսպերի։ Բայց այս Զինակցութիւններէն զատ Տէրութեանց միջ ուրիշ համաձայնութիւններ ալ գոյացան, Աւստրիա համաձայնած է Ռուսիոյ հետ, Ֆրանսա, Անգլիա և Իտալիա իրենց բոլոր գաղթային խնդիրներուն համար համաձայնած են։ Եւ հիմակ որ Իտուարտ Թագաւոր և Վիլհէլմ կայսր այս կերպով բաժակաճառեր արտասանեցին, յայտնի է թէ երկու Տէրութեանց միջեւ թիւրիմացութիւնները պիտի վերնան, և Գերմանիա եւս պիտի աջակցի աշխարհի խաղաղութեան համար տարուած ջանքերուն։ Այս պատճառաւ է որ Քրիլի տեսակցութիւնը քաղաքական նշանակութիւն մը ունի։

Վիեննական թերթերը այս տեսակցութեան վրայ խօսելով, կը յայտարարեն թէ արտաքին խնդիրներու մասին համաձայնութիւն մը կարելի է գերման և անգլիական կառավարութեանց մէջ։ Կ'ըսեն թէ հաւանական է որ անգլեւ-գերման համաձայնութիւն մը կնքուի անգլեւ-ֆրանսական համաձայնութեան նման իրենց գաղթային խնդիրներուն համար։ Բայց ամէն պարագայի մէջ խնդիր չէ ո և է միջնորդութիւն ռուսեւ-ճաքոնական պատերազմին մէջ։ Տեսակցութեան գլխաւոր արդիւնքը ա՛յն է որ Գերմանիա այլ եւս քաղաքականութեան մէջ անհամաձայն պիտի չըլլայ Անգլիոյ հետ։ Սրաճեարս

ԱՂԷՏՔ ՌՈՒՍԻՈՅ ՄԷՋ.—Բօսթօվ գաւառին մէջ Զօթէվայի կայարանին մօտ Խօրէր գետին վրայ ահռելի աղէտք մը պատահեցաւ։ 250 հոգի, մեծ մասամբ ուխտաւոր մերձակայ գիւղերէն, շատերը կին և տղայ, գետը թափեցան երբ կառախումբով գետէն կ'անցնէին։ Կառախումբին յատակը փտած էր։ Հոսանքը քշեց տարաւ շատերը, որոնք կատր կատր եղան ջաղացքի անիւին դէմ, կամ խղդուեցան հոսանքին մէջ։ Մինչեւ հիմա վաթսուն դիակներ գտնուեցան, և հարիւր հոգի անյայտ եղած են։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԳԱՐՍԿԱ ԵՒ ՔԱՔՈՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄ ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ԴԷՄ

ԵՐԵՔ ԲԵՐԴԵՐ ԳՐԱՒՈՒԱԾ

ՌՈՒՍԵՐՈՒՆ ՆՈՐ ԱՐԿԱԾԸ

ԹՈՐՓԻԼԱՆԱՒԻ ՄԸ ԸՆԿՂՄԻԼԸ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՆԱՀԱՆՋ

ԹՈՔԻՕ, Ցունիս 29.— Բիւրեր կը ծանուցանէ թէ ոչ-պաշտօնական լուրի մը նայելով, որ դեռ չէ հաստատուած, Ճաքոնցիք անցած կիրակի յարձակելով գրաւեցին երեք բերդեր Բորթ Արթուրի պաշտպանողական ամրութեանց հարաւ-արեւելեան գիծին վրայ։ Նոյն գործակալութեան մէկ երկրորդ հեռագիրը կ'ըսէ թէ Ճաքոնցիներուն կողմէ Բորթ Արթուրի 3 բերդերուն գրաւման վրայ ոչ-պաշտօնական տեղեկագիրը կը տեղեկացնէ հետեւեալը.— «Զիքվանշանի, Զիթօմշանի և Սօչոշանի բերդերն են զորս Ճաքոնցիք անցած կիրակի, մինչեւ իրիկուն տեւող ճակատամարտ մը վերջ գրաւեցին։ Ռուսք դէպ ի արեւմուտք նահանջեցին, իրենց ետին թողլով 40 մեռեալ։ Իրենց վիրաւորներուն թիւը դեռ անծանօթ կը մնայ։ Այս ճակատամարտին մէջ Ճաքոնցիներուն կորուստներն են 3 սպայ և 110 զինուոր սպանեալ և վիրաւոր։ Ճաքոնցիք 2 թնդանօթ ալ գրաւեցին Ռուսաց ձեռքէն։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԳ.— Երբ Պալթիկի նաւարանները գործարանին մէջ ռուսական Տէլֆիճ թորփիլանաւը փորձեր կը կատարէր, ճնչեալ օդի սրանը պայթեցաւ։ Թորփիլանաւը ընկղմեցաւ։ Երեք սպայ և 23 նաւազ խղդուեցան։ Երկու սպայ և 10 նաւազ կրցան ազատուիլ։

ԹՈՔԻՕ (Պաւսօնական).— Իբրեւ զրպարտութիւն կը հռչակուին ռուսական մամուլին այն լուրերը թէ Ճաքոնցիք գէշ կը վարուին եղեր ռուս վիրաւորներուն հետ։

ԲԵԹԵՐՍՊՈՒՐԳ.—Ռուս հեռագրական Գործակալութիւնը Լիաօեանկէ կը հեռագրէ թէ Զօր. Ֆուրօքաթքին Ս. Գէորգի Խաչը անձամբ յանձնեց Վօլքով եկեղեցապետին, որ կրցած էր ծպտեալ մտնել ճաքոնական բանակեստղը, հեռաձգութիւն մը կատարելու համար, բայց ճանչցուելով՝ յաջողած էր փախչիլ ճաքոնական ձիով մը, ռիվոլվերի հարուածներով քանի մը ճաքոնցիներ սպաննելէ ետքը։

ԴԻԷՆՁԻՆ.—Թիւդէր կը ծանուցանէ թէ զրոյցի մը նայելով, Ռուսերը երէկ պատերազմի մը կրեցին Հայչէնկի առրեւելեան կողմը 25 քիլոմէթր հեռու։

ճարոնցիներուն արագ յառաջխաղացութեան պատճառաւ, Թաշիչայի մօտ գտնուող Ռուսերը արագաբար նահանջեցին դէպի հիւսիս, որպէս զի չըլլայ թէ իրենց հաղորդակցութիւնները խզուին։

ԲԱՐԻԶ.— Զրոյց կը պտրտի թէ ճարոնցիք գրաւեր են Բայքինկը։

—Զօր. Քուրոքադքինի հրաման ղրկուեցաւ յարձակողականի չսկսիլ, մինչեւ որ Ռուսիայէ ղրկուած 200,000 օժանդակ զօրքերը հասնին։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԿ.—Զօր. Քուրոքադքինի հրամանին ներքեւ 100,000 զօրք հաւաքմբուած են։ Ստոյգ չէ այն լուրը թէ ռուս սպարապետը ճարոնցիներուն առջեւէն պիտի նահանջէ առանց վճռական ճակատամարտ մը մղելու։

ՊԵՐԼԻՆ.— Գերման կառավարութիւնը որոշեց փութով երեք յածանաւ ղրկել Քիաո-Չէու։

ԼՈՆՏՈՆ.—Պէլգիայէ կը ծանուցուի թէ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարութիւնը Վլատիվոսթոքի ռուսական նաւաքարանին կողմէ գրաւուած անգլիական Ադլանդա շոգենաւին տիրոջ հեռագրած է թէ, Բեթերսպուրկի անգլիական դեսպանը բողոքած է նոյն շոգենաւին գրաւման դէմ։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ռիւդէրի հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ կարգ մը կռիւներ տեղի ունեցած են ՑէՆՆուիլինկի կիրճէն անդին։ Ռուսք ետ մղուած են չատ ծանր կորուստներով։ Ճարոնական զօրքերը գրաւած են ւաղմագիտական արժէք ունեցող բոլոր կիրճերը։

ԼՈՆՏՈՆ.— Նիու-Զուանկէ կը ծանուցուի թէ ռուսական յառաջապահները Հայ-Զէնկէ 12 քիլոմէթր անդին կը գտնուին։

—Զօր. Քուրոքադքինի բանակը կը նահանջէ դէպի Լիաօ-Եանկ։ Կը կարծուի թէ 100000 զօրք համախմբելուն պէս, Զօր. Քուրոքադքին ճակատամարտ մը պիտի մղէ ճարոնական բանակին դէմ։

—Զիթուէ քաշուած հեռագրեր կը ծանուցանեն թէ ճարոնցիք ծովու և ցամաքի կողմէ շարունակ Բորթ Արթուրի վրայ կը յարձակին։ Ճակատամարտ մը մօտալուտ է Նիու Զուանկի մէջ։

—Հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ռուսական մարտանաւ մը Բորթ Արթուրի նաւահանգստին բերանը գրաւած ժայռերուն վրայ խրեր է։

ԲԱՐԻԶ.— Կոմս Կոլուխովքի այսօր Բարիզ հասաւ։

—Մ. Լուպէ ունկնդրութեան ընդունեց Մարոքի պատերազմական նախարար Սէյիտ-էլ-Մէնէպին, որ պաշտօնով Բարիզ կը գտնուի։

ՌԻԼ.— Երէկ տեղի ունեցած հացկերոյթին մէջ, Վիլհէլմ Կայսր և Էտուարտ Թագաւոր Ջերմագին բաժակաճառեր փոխանակեցին։ Վիլհէլմ Կայսր շնորհակալութիւն յայտնեց Էտուարտ Թագաւորին, գերման նաւատորմին և իր նաւաստիներուն ուղղած գովեստներուն համար։ Թագաւորը ինքն ալ ջերմապէս շնորհակալ եղաւ իրեն եղած սիրալիր ընդունելութեան համար, և խմեց Կայսեր կենաց որուն հետ կապուած է մտերիմ բարեկամութեամբ մը։ Այս իրիկուն Հոհենձոլէրնի մէջ հրաժեշտի հացկերոյթ մը տեղի պիտի ունենայ ի պատիւ անգլիացի Վեհապետին, որ վաղը առաւօտ պիտի մեկնի։

ԲԱՐԻԶ.— Տրէյֆիւսի գործին առթիւ դեր-գնդապետ Ռոլէն, ինչպէս նաև Ֆրանսաւա և Մարէշալ հարիւրապետները իրենց վկայութիւնները կատարեցան Տօքրիլ սպայի գործին նախաքննութիւնը կատարող հարիւրապետին առջեւ։ Տօքրիլ սպան ձերբակալուած է գաղտնի տեղեկութեանց դիւանի 1898 տարւոյ ծախսուց տեսարակները քերթած ըլլալուն համար։ Ունկնդրութենէն ետքը, երեք սպաները բանտարկուեցան Շէռչ-Միտիի բանտին մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ

Ս. ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՑ ՏՕՆԸ.

Ս. Թարգմանչաց տօնին առթիւ, երէկ առաւ Ս. Պատրիարքը նախագահեց Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցիին մէջ կատարուած հանդիսաւոր ժամերգութեանց։ Ն. Սրբազնութիւնը «Քրիստոս Աստուած» մաղթանքին մէջ գեղեցիկ դրուատական մը ըրաւ Ս. Թարգմանչաց մասին։ Յետոյ, Պատարագի միջոցին, Ճաշու Գիրքէն ետքը քարոզ մը խօսեցաւ բնաքան առնելով առաքելական սա խօսքը. «Այլում քան գիտութեան ըստ Նմին հոգւոյ, այլում հաւատ՝ Նովին հոգւով»։ Ս. Պատրիարքը բացատրեց մարդուն հոգեկան կարողութիւնները, և բարութեան ուժերոյ վրայ հակիրճ ներածութիւն մը ըրաւ։ Յետոյ գիտունին դերը և գիտութեան փափագը մատնանիշ ըրաւ։ և այս կարողութիւնները նկատեց իբրեւ զօրավիգ մարդկութեան։ Եկեղեցին այդ երախտաւոր անձերուն անունը պարտական կը զգայ տօնախմբել, ինչպէս գրեթէ ընդհանուր աշխարհ ունեցած է իրեն համար գիտութեան և հաւատքի պանծալի գործիչներ։ Եւ Հայ Եկեղեցին ալ այս դասակարգէն ունի Ս. Սահակ և Ս. Մեսրոպ երանաշնորհ հայրերը, որոնք եղան մտաց և հոգւոյ լուսաւորիչներ, ինչպէս Գրիգոր Լուսաւորիչ եղաւ մեր հաւատքին լուսաւորիչը։ Քարոզիչը Թարգմանչաց վարքին համառօտ ամփոփոյքը ընելով՝ անոնց կատարած դերը ի վեր հանեց մէկը իր հայրապետ և միւսը վարդապետ, որոնք իրարու խորհրդական եղած են Հայ գրականութեան մասին, և այդ առթիւ աստուածային օգնութեան ապաւինած, հասած են վերջապէս իրենց նպատակին։ Հայ գիրը, դպրութիւնը և մատենագրութիւնը Ս. Թարգմանչաց ձեռքով մեզի հասած են։ Ս. Պատրիարքը անոնց գրական գործունէութեանցը հետ զոյգ յիշեց նաեւ Հաւատքի և Բարութեան սէրը և յորդոր կարդաց սիրել անոնց յիշատակը, քանի որ աւօրեայ բոլոր գրական ու առեւտրական գործունութեանց մէջ Ս. Թարգմանչաց արդիւնքը կը վայելեն։ Արարողութիւններէն ետք Ն. Սրբազնութիւնը առաջնորդուեցաւ Խորհրդարան, ուր Պահպանիչ ըսաւ և քիչ մը հանգստանալէ և Խնամակալութեան կողմէ պատուասիրուելէ ետք Պատրիարքարան գնաց։

* * *

Երէկ առաւօտ, մայրաքաղաքիս միւս գլխաւոր եկեղեցիներուն մէջ ալ հանդիսաւոր արարողութիւններ կատարուեցան Ս. Սահակ և Ս. Մեսրոպայ տօնին առթիւ և քարոզիչները քարոզ խօսեցան։ Այլեւայլ դպրոցներու մէջ ալ հանդէսներ կատարուեցան ի պատիւ օրուան Սուրբերուն։

ԵՐՈՒՍԱՂԷՄԻ հայիները քննելու պաշտօն ունեցող Գէորգ էֆ. Ասլանեան, Հալէպէն Երուսաղէմ մեկնած է Պէյրութի ճամբով, իրեն յանձնուած պաշտօնը ի գործ դնելու համար։ Պատրիարքարանէ հեռագրուեցաւ թէ՝ Երուսաղէմի Ս. Պատրիարքին և թէ՝ Գէորգ էֆ. Ասլանեանի թէ պաշտօնական գրութիւնները կարապետ էֆ. Խաչատուրեանի հետ պիտի ղրկուին, որ մօտ օրէն ճամբայ պիտի ելլէ Երուսաղէմ երթալու համար։

ԷՍԿԻՇԷՀԻՐի վերջին հրդեհին հետեւանօք տեղւոյն վարժարանը կարօտ մնացած ըլլալով, ասկէ առաջ մայրաքաղաքիս մէջ հանգանակեալ դրամէն 20 ոսկի ղրկուած էր, իր նպատակին գործածուելու համար։ Տ. Մկրտիչ Մ. Վրդ. Աղաւնունի շնորհակալութիւն յայտնած է ղրկուած դրամին համար և Ս. Միւռոն խնդրած է։

ԻՄՍԿԻԻՏԱՐ Ս. Խաչի Թաղ. Խորհուրդին անդամներէն Ալիքբարմագեան էֆ. ասկէ առաջ Թաղ. Խորհրդոյ և Հոգաբարձութեան անդամակցութենէն հրաժարած էր։ Այս անգամ դարձեալ պնդած ըլլալով իր հրաժարականին վրայ, Ս. Պատրիարք Հայրը յանձնարարեց Ս. Խաչի քարոզիչ Տ. Մկրտիչ արք.ի որ՝ Թաղ. Խորհրդոյ հետ միասին համոզեն Ալիքբարմագեան էֆ. հրաժարականը ետ առնելու համար։

ԲՍԱՆԷ աւելի նշանախօսութիւններ կատարուեցան երէկ, Պատրիարքարանի մէջ։

ԲՆԻԿ ՍԸՎԱԶՅԻ և կեսարիոյ մէջ ձեռնադրուած Տ. Ազարիա քահանայ, որ երկու ամիսէ ի վեր մայրաքաղաքս եկած էր և Մայր եկեղեցւոյ մէջ առժամանակեայ կերպով կը պաշտօնավարէր, իր խնդրանքին վրայ Իզմիտ պիտի ղրկուի, վիճակին եկեղեցիներէն մէկուն մէջ պաշտօնավարելու համար։

ԲԱՆԿԱԼԻԻ Բագրատունի վարժարանին ամավերջի հրապարակային քննութիւնները կ'սկսին այսօր և կը տեւեն մինչեւ յառաջիկայ հինգշաբթի։ Հարցաքննութիւնները պիտի կատարուին կէս օրէ առաջ ժամը 9-12 (Ը. Ե.) իսկ կէս օրէ վերջ 2-5 (Ը. Ե.)։ Վիճակացոյցներու բաշխումը, շարադրութեանց ընթերցումը և Մանկապարտէզի հանդէսը պիտի կատարուին յառաջիկայ կիրակի, Յուլիս 4, կէս օրէ վերջ ժամը 2ին (Ը. Ե.)։

ՍԻՎՐԻ-ՀԻՍԱՐԷՆ կը գրեն մեզի Յունիս 10 թիւով.— «Ամսոյս 5ին քաղաքս ժամանեց Գաղատիոյ կուսակալ Վսեմ. Ճէվատ պէյ։ Կառավարական պաշտօնեաներ, ինչպէս նաև քաղաքիս հայ անձնաւորութիւններէ շատեր, միացած տեղւոյս Առաջն. Փոխանորդ Տ. Յակոբ աւագ քահանային, դիմաւորել գացած էին մինչեւ կայարան։ Քաղաքէն դուրս թուրք և հայ բաղմաթիւ աշակերտներ, Վեհ. Կայսեր ձօնուած երգերով դիմաւորեցին Ն. Վսեմութիւնը, որ գրեթէ երեք օր մնալէ ետքը մեկնեցաւ բազմաթիւ հետեւորդներով կիլիկիւի գաւառակը, լրացնելու համար իր տարեկան շրջանը

—Մէկ քանի տարիներէ ի վեր, շնորհիւ տեղացի Հայ վաճառականի մը տուած մղումին ու գնահատելի յարատեւութեան, քաղաքիս մէջ հետզհետէ շատնալու վրայ է գորգի տkuրկեահները, որոնք բարերար միջոցը կը դառնան աղքատիկ ընտանիքներուն նիւթական կացութեան բարւոքմանը։

Վսեմ. կուսակալ Ճէվատ պէյ, նախանձախնդիր նահանգին նիւթապէս բարգաւաճմանը ու գնահատող մը գործագործութեան կարեւորութիւնը ու դերը, այցելեց անձամբ քաջալերելու համար պարիսկի աշխատաւորները, և մէկ քանիներուն դրամական նուէրներ բաշխել տուաւ։

ՅԱՌԱՋԻԿԱՑ Կիրակի, Յունիս 20, Եէնիգիւղի եկեղեցիին տօնախմբութեանը առթիւ, ըստ սովորութեան, յատկապէս Ս. Պատարագ և պաշտօն պիտի մատուցուի եկեղեցիին բարերար հիմնադիր Նէվրուզեան Յարութիւն Ամիրայի և բոլոր ննջեցելոց հոգւոյն համար։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը այս առթիւ ներկայ գտնուելով եկեղեցական արարողութիւններուն՝ պիտի քարոզէ։

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐԻ մէջ աղջկանց վարժարանի մը հաստատութեան համար կայս. Իրաւէն շնորհուած ըլլալով, աշխատութիւնները սկսան։ Բարերար մը 300 ոսկի նուիրեց այդ նպատակաւ։ Տեղացիք յոյս ունին որ Թաղ. Խորհրդոյ ջանքերուն շնորհիւ գործը պիտի կրնայ ի գլուխ ելլել։

Ս. ԷՋՄԻԱՇՆԱՑ Գէորգեան Շեմարանը այս տարի ունեցած է վեց չրջանաւարտ։ Աշակերտներն եւ ուսուցիչները արձակուրդ ստացած ըլլալով, Ն. Ս. Օծութեան հրամանով պիտի վերադառնան սեպտեմբերի սկիզբը։ Նոյնպէս Ներսէսեան հոգեւորական վարժարանը ունեցած է 20 ընթացաւարտ, որոնց մէջ են Պ. Պ. Վահան Փամպուխեան (Կարնեցի) և Գարեգին Ճիզմէճեան (Տրապիզոնցի)։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ. — Պարտիզակէն կը գրեն մեզի.—«Ամերիկեան վարժարանին ամավերջի հանդէսներուն առաջինը, դաստային մարզանքներու մրցումը կատարուեցաւ ամսոյս 12ին։ Հանդէսը սարքուած էր գիւղէն կէս ժամ հեռու օդասուն բացատեղի մը մէջ, որ յատկապէս պատրաստուած էր։ Ներկայ էին բազմաթիւ հրաւիրեալներ և տեղացիք։ Խաղերը սկսան ժամը 7ին և վերջացան 10ին։ Արշաւները և մարզանքները զանազան էին և զուարճալի։ Կատարուած 15ի չափ խաղերուն և մրցումներուն մէջ Ա. Բ. և Գ. մրցանակի արժանացան հետեւեալները.—Պարոնայք։ Զուխաճեան, Դաշեան, Մ. Տ. Յակոբեան, Շիրինեան, Առաքելեան, Գունտուբաճեան, Գասապեան, Սերոբեան, Եօլճեան, Բամպուքճեան, Տաքէսեան, Յակոբեան, Տ. Մկրտիչեան, Շահպազեան, Կէօզիպէօյլիքեան, Խաչատուրեան և Սիմոնեան։ Մրցանակներն էին միտալներ և ժապաւէններ։ Մրցման շրջապտին մէկ կողմը յատկապէս պատրաստուած կանաչազարդ բարձրաւանդակի մը վրայ նստած Տիկին Ալէն բաժնեց մրցանակները ծափերու մէջ։»

ՎԻԵՆՆԱՅԻ ՄԽԻԹԱՐԵԱՆՑ Բանկալթիի վարժարանին՝ վկայականներու բաշխման հանդէսը պիտի կատարուի յառաջիկայ չորեքշաբթի 23/6 Յուլիս, կէս օրէն 2½ ժամ ետքը, հետեւեալ կարգացոյցին համեմատ։

1. Համիտիյէ Մառշ, դաշնակ և ջութակ
2. Թուրքերէն ճառ, Պ. Բ. Արճեան
3. Երգ (Մինանեան), դաշնակ և ջութակ
4. Հայերէն ճառ Պ. Ս. Եէրազեան
5. Երգ (Հայոցն), Խմբերգ
6. Սէլէնատ Պատէն, դաշնակ և ջութակ
7. Գերմաներէն ճառ Պ. Ֆ. Արճեան,
8. Հայնզէէն՝ դպրոցական թատերախաղ մը զոր պիտի ներկայացնեն Կ. Մագաստար, Հ. Աճէմեան, Վ. Իսրայէլեան, Ֆ. Արճեան, և Բ. Արճեան։
9. Տեղեկագիր Վարչութեան
10. Ուվերթիւռ Նօռմա։
11. Ֆրանսերէն մենախօսութիւն Պ. Լ. Բէյիզեան
12. Խմբերգ
13. Թուրքերէն ճառ մը, պատրաստուած Ստեփան էֆ. Կուրտիկեանէ զոր պիտի արտասանեն Պ. Պ. Ի. Թիլքեան և Ա. Սեզրոսեան։
14. Կ'անձրեւէ, հովուուհի,... Ջութակով Պ. Պ. Տ. Իսրայէլեան, Վ. Ինայէթեան և Հ. Պաղտասարեան։
15. Կատակերգական Տիալոգ, Պ. Պ. Լ. Թընկըրեան և Ա. Թորգոմեան
16. Սէռէնատ, Պ. Վ. Ինայէթեան
17. Հայերէն ճառ Պ. Ա. Եփրեմեան
18. Խմբերգ
19. Վկայականաց բաշխում
20. Խմբերգ

Վարժարանը կը վերաբացուի Սեպտ. 1ին, չորեքշաբթի օր։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Փոխանորդարանի Ազգ.Պատրիարքարանի

Բնիկ Նիքոմեդացի Նշան Մելիքեան անուն անձը, 37 տարեկան, հասակը՝ չափաւոր, դէմքը՝ վայելուչ, կլոր և սպիտակագոյն, ճակատը՝ քիչ մը գնդաձեւ, յօնքերն ու աչքերը՝ սեւ, պեխերը՝ կարճ և ցանցառ, ծնօտը՝ կլորակ, արտեսքը՝ կառապան և կէրմիր գիւղի մէջ ամուսնացեալ ազգայինն անյայտացած է։

Կը յանձնարարուի Արգոյ Ազգայնոց, որ եթէ երբեք յիշեալին ո՛ւր, ողջ կամ մեռած լինելու մասին ո՛ր և է տեղեկութիւն ունին, հաճին Պատրիարքարանիս ծանուցանել։

ԼՈՒՐՍՆԵՐ

Երկուշաբթի, Յունիս 14, գիւղիս Ս. Նիկողայոս եկեղեցւոյն մէջ տեղի ունեցաւ պսակադրութիւնը Իգնատիոս էֆ. Ասլանեանի, ընդ Օր. Նարթուհի Նորենեանի, կնքահայրութեամբ Տիար Հրանտ Ասլանեանի։

Հակառակ հեղձուցիչ տաքին, հրաւիրեալներու երկսեռ խուռն բազմութիւն մը գրաւած էր եկեղեցին, որ այս առթիւ չքեղապէս լուսազարդուած գրեթէ նեղ կուգար հանդիսականներուն։

Հանդէսին կը նախագահէր, իր պատկանելի երեւոյթովը, Դեր. Տ. Բարթուղիմէոս Արքեպիսկ. Զամչեան՝ վայելչապէս զգեստաւորեալ, իր շուրջը ունենալով բազմաթիւ քահանաներ և դպիրներ։ Զեռնտուութիւնը կատարեց գիւղիս հոգեւոր հովիւ Տ. Համազասպ քհնյ.։ Ճաշու Գիրքէն վերջ, Ն. Սրբազնութիւն հակիրճ և ազդու բանախօսութեամբ դրուատեց և ի վեր հանեց ամուսնութեան Ս. Խորհուրդը՝ գծելով ու պարզելով առն և կնոջ իրարու հանդէպ ունեցած պարտականութիւնները և օրհնելով ամոլը, փակեց հանդէսը պահպանիչով մը։

Պսակադրութենէն վերջը, հանդիսականները եկեղեցւոյ չրջափակը գրտնուող պարտէզին մէջ պատուասիրուեցան չաքարեղէններով։

** Այս առաջին անգամն էր որ տեղի կ'ունենար այս կերպ չքեղ հանդէս մը, որուն փայլը տուողն էր Ն. Սրբազնութիւնը, որուն առթիւ մեր կողմանէ ալ շնորհաւորելով, երջանիկ միացում մը կը մաղթենք երկու նորապսակ ամոլներուն։

Մնամք յարգանօք

Ատենադպիր Ատենապետ

Ա. ՍՈՒՃԵԱՆ Գ. ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ

Պէյֆօզ, 15 Յունիս 1904

ԱԶԴ

Յառաջիկայ կիրակի, Յունիս 20, Էյուպի Ս. Աստուածածնայ եկեղեցւոյ տօնախմբութեան առթիւ, Տ. Մկրտիչ Արքեպս. Վեհապետեան Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ։ Այս առթիւ հիմնադրաց հոգւոյ համար ալ հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի և աւանդական մատաղ պիտի բաժնուի ուխտաւորաց։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ

Ատենադպիր Ատենապետ

Մ. ՆԱԶԱՐԵԱՆ Ա. ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

30 Յունիս 1904

Հեռագրական գործակալութիւնը գիշերը մինչեւ ուշ ատեն Բարիզի Պօրսայինն գիները չհաղորդեց մեզի։

ՐԷՍՄԻ

ԹԷՎՃԻՀԱՔ

Խասսա օրտուլը Հիւմայունը սիվաբի իւշիւնճիւ ալայը էճզաճբը րիթաֆլու Աբիկ էֆէնտիյէ րիւթպէի Սալիսէ Թէվճիհ պույրուլմուշ տըր։

** Թիֆլիս պաշ չէհպէնտէրխանէսի չէհպէնտէր վէքեալէթիյլէ գանչէլարլը-ղընա թահրիրաթը խարիճիյէ գալէմի խիւլէֆաարնան Բեհեմտին Եզեկիէլ էֆֆէնտի թային պույրուլմուշ տըր։

ՆԸՇԱՆ

Տէրսաատէթ վէրկի միւտիրի սաատէթլու Հիւսնի պէյ էֆէնտի հազրէթլերինէ թէպշիլէն պիրինճի բիւթպէտէն Օսմանի նըշանը ալիսի ինան պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՕՍՄ. ՆԱԻԱՏՈՐՄԸ. — Առջի օր Ոսկեղջիւրի մէջ տեղի ունեցան Ավնուլլահ զրահապատ մարտանաւին փորձերը, որոնք գոհացուցիչ արդիւնք տուին։

—Համիտիյէի և Էրթողրուլի մէջ պաշտօնավարելու համար Անգլիացի 4 մեքենագէտներ Միտիլլի հասան։

—Ծովային սպայակոյտը ընդարձակ գործ մը պիտի պատրաստէ, որ իբր ուղեցոյց պիտի ծառայէ ծովային սպաներուն օսմ. ծովեզերքներուն խութերն ու խարակները նշանակելու։

ԴՐՈՇՄԱՏՈՒՐԳԻ ՕՐԷՆՔԸ.—Զրկնարանին մէջ կազմուած յանձնաժողովը որ նոր օրէնքին գործադրութեան մասին պիտի խորհրդակցէր, իր տեղեկագիրը մատոյց Հանր. Պարտքի Վարչութեան։

ԱՐՂՆԻԻ ՀԱՆՔԵՐԸ. — Բ. Դանէն արտօնութիւն խնդրուած էր Արղընիի պղինձները առաջուան պէս Լոնտոնի հրապարակին վրայ ծախելու։ Սակայն Նախարարաց Խորհուրդը նկատելով որ թնդանօթի, կապարի, փամփուշտի խողովակներու և այլ չինութեանց համար թնդանօթարանը, Ծովային պաշտօնարանը և Սպարապետութիւնը 500,000 օխա պղինձի պէտք ունին, հետեւապէս որոշեց այդ քանակէն դուրս մնացած մասը, 1,200,000 օխան ղրկուի Լոնտոն։ Ասկէց ետք Արղընիի հանքին պղինձները ծախու չպիտի հանուին առանց Բ. Դանէն կանխաւ հաւանութիւն առնելու։

ՍԱՄՈՍԻ ԻՇԽԱՆ Վիթինոս էֆ. քննական պտոյտի մը սկսաւ կղզիին ներսերը։

ԱՆՏԱՆՕԹ ՄԱՀԷԻԼՆԵՐԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց պարգեւ (իխպարիհ) տալ ամէն անոնց որոնք անձանօթ մնացած մահիլլ չէնքի մը գոյութիւնը կը ծանուցանեն Էվգաֆի Նախարարութեան։

ՀԻՃԱԶԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒՆ չինութեան ծախքին համար Պարսկաստանի մէջ 151½ օսմ. ոսկի հանգանակուած է։ Հանգանակութեան մասնակցողներուն մէջ կան օսմ. հպատակ դեղագործ Գառնիկ էֆ. Տալկրճեան՝ 356 ղրուշ, դերձակ Վիչէն էֆ.՝ 237, Միհրան էֆ.՝ 71, Սիմոն էֆ. Կէվրէկեան՝ 71, ատամնաբոյժ Մամիկոն էֆ.՝ 47, Տիգրան էֆ. Գորեանց՝ 47, կօշկակար Յովակիմ էֆ.՝ 23, Միհրան էֆ. Թամպուրճեան՝ 23, Տիգրան էֆ.՝ 23, Մելքոն էֆ.՝ 11, դեղագործ Կարպիս էֆ. Փափազեան՝ 11, Տալման բնակող Վանեցի Կարապետ էֆ. Տէր Աբրահամեան՝ 227, եղբայրը՝ Նշան էֆ. 95, կօշկակար Պրուսացի Կարապետ էֆ. Կիւլմէղեան՝ 27 և կաթոլիկ հասարակութենէն Տրապիզոնցի Բէբէ Յովհաննէս էֆ.՝ 47։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՑԻ արժէքերուն ընդհ. ժողովը առջի օր տեղի ունեցաւ Լոնտոնի մէջ։ 1903 չրջանին համար որոշուեցաւ 13 շիլին չահաբաժին տալ, Յունիս 21էն սկսեալ։

ԹՐԱՄՈՒԷՅ.—Պանարմայի և Պալըքէսիրի միջեւ թրամուէյի դիծ մը չինելու համար 40 տարուան մենաշնորհ խնդրից Մ. Քրէսբի։

ՆՇԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ.— Հանգուցեալ Տօքթ. Սերվիչէն էֆ.ի թոռը փաստաբան Լեւոն էֆ. Սերվիչէն նըշանուեցաւ Լեվանք Հերայէի արտօնատէր և փաստաբան Մ. Լէվի Միցիի աղջկան Օր. Լիլիի հետ։ Լեւոն էֆ. Անատօլուի երկաթուղիի ընկերութեան իրաւագէտ խորհրդականն է և աշխատած է Մ. Միցցիի քով։

ԲՍԱՆԹԻՆԱ.—Ատէնի և Մասքատի ժամանումներուն դէմ դրուած քարանթիան ջնջուեցաւ։

ՀՆԱԳԻՏԱԿԱՆ.—Կայս. թանգարանին պաշտօնեաներէն Մաքրիտի պէյ երէկ Պէրութ մեկնեցաւ, հին Սիդոնի տեղւոյն վրայ պեղումներուն հսկելու համար։

—Թասոսի մէջ երեւան հանուեցաւ հնագիտական քար մը որ կը ներկայացնէ Պոսիթոնը (ծովի աստուած) և Հերակլէսը։

ԵԳԻՊՏԱԿԱՆ ԲԱՄՊԱԿԸ.—Խափվական հրամանով արգիլուեցաւ ամերիկեան բամպակի հունտին եգիպտոս ներքուծումը։ Պատճառը այն է որ ամերիկեան հունտերը որդ ունին, որով բամպակի արաերը կը վարակուին։

ԻԶՄԻՐԼԻՆ երէկ Պոլիս ժամանեց Իւնիօն ապահովագրական ընկերութեան քնիլ Գրիգոր էֆ. Փաթարանեան։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ՈՃԻՐ ՄԸ.—Եգիպտական թերթերը կը պատմեն հետեւեալ խորհրդաւոր և քստմնելի ոճիրը.— Յունիս 4/17ի իրիկունը Եգիպտոսի մեծահարուստներէն և վաճառականներու ընկերակցութեան պէտ Մէհմէտ փաշա Էլ-Նատուրի, Աղեքսանդրիոյ Ավէրօֆ փողոցէն կ'անցնէր։ Այս միջոցին իրեն մօտեցաւ անծանօթ մը որ սկսաւ կախուիլ և կռիւ փնտռել։ Վայրկեան մը անծանօթը բռնեց փաշային ոքտէնկոթէն և դաշոյնի հարուած մը մխեց ասոր կռնակին, ուսոսկրին տակէն։ Դաշոյնը թոքերուն բանած էր։ Զոհը սաստկայն, ուժը ունեցաւ իր գաւազանը կոտրելու մարդասպանին գլխուն վրայ, որուն գլխարկը գտնուեցաւ ոճիրին վայրէն, զէնքին պատեանին հետ։ Մարդասպանը փախաւ առանց ամբաստանող այս իրեղէնները վերցնելու ժամանակ ունենալու։ Նաւուրի փաշա քանի մը քայլ առաւ և կառքի մը անցքը տեսնելով, կեցուց զայն և հրաման տուաւ Շէրիֆ փաշա փողոց տանիլ զինքը։ Սակայն հարուածը մահացու էր, զոր չէր զգացած զոհը, որ կառքին մէջ մեռաւ թոքային արիւներթութենէ։ Երբ կառապանը որոշեալ տեղը հասաւ, սարսափով տեսաւ թէ յաճախորդը անկենդան փռուած էր, արեան ճապաղիքներու մէջ։ Անմիջապէս ոստիկանութեան լուր տրուեցաւ, որ սպանելը դեղարան փոխադրել տուաւ։ Հակառակ խիստ հետապնդումներու դեռ օձիքը ձեռք չէ տուած անծանօթ չարագործը։ Երեք վկաներ կան միայն, անոնք ալ մեծ բան մը չեն գիտեր։ Միայն կը յայտնուի թէ ոճիրը նախամտածուած և գործուած էր գլխարկաւոր անծանօթէն զատ 2 բնիկներու կողմէ, որոնք, վկայի մը խօսքին նայելով փաշային հետ տեսակցած են ոճիրէն քանի մը վայրկեան առաջ։ Նատուրի փաշա 48 տարու էր, 9 զաւակ ունի, էն մեծը 12 տարու։

ԵՐԷԿՈՒԱՆ ՀՐԴԵՀԸ.— Երէկ առաւաւ ժամը 3½ին հրդեհ ծագեցաւ Վոսփոր, Զէնկէլքէօյ, Պէքեար Տէրէսի, Նպարավաճառ Բեամիլ աղայի սեփական և ելակավաճառ Մուսիքոյի վարձու բռնած 200 կանգուն տարածութեամբ մոռեների արտէն, որ ամբողջովին այրեցաւ։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.— Երկրաշարժի ցնցումները վերսկսան Բ. օրուընէ Բիւլոյի կողմերը (Պուլկարիա)։ Դ. օր 45 երկվայրկեան տեւող ցնցում մը զգացուեցաւ թէ՛ հոն և թէ Զէբէլարի մէջ, աստիրկեայ որոտումներով։ Սամսունի Սօֆիայի, Բեթրօնանի կողմերն ալ զգացուեցան։ Անցած Շբ. օր, Էյյպախի երկրաշարժական չարժացոյցը երկու հեռաւոր ցնցումներ նշանակեց։ Հաշիւ եղաւ թէ ցնցման վառարանը 10,000 քիլոմէթր հեռու է, գուցէ Մեքսիկայի մէջ։ Շաբաթ օր թեթեւ ցնցում մը ալ զգացուեցաւ Սէրայքէօյի մէջ (Իզմիր)։

ԲՍԱԿԱՀԱՏ.—Առջի օր երեք անձեր իրենց ժամացոյցը չակել տալու համար Ղալաթիա Քօնսօլիսի խանին եռեւը Բէյրի էֆ. Ղազարսեանի վաճառատունը կը մտնեն։

Երբ ծերուկ խանութպանը խոյորացոյցը ալքը անցուցած ժամացոյցը կը քննէր, անդին երկուքը յաջողելով դարակը կամացուկ մը բանալ, 50 ոսկինոց ժամացոյց մը կը գրպանեն ու կը փախչին։ Ղազարսեան էֆ. մարդոց մակնելէն ետք կը հասկայ իրողութիւնը, բայց ուշ էր։

ԳՈՂԵՐԸ ՆՆՋԱՍԵՆԱԿԻՆ ՄԷՋ.— Երէկ առաւաւ, Բերա, Տէրվիշ փողոց Օսմ. Պանքայի պաշտօնեաներէն Մ. Թէսթայլի տունը գողեր մտան։ Կահ կարասիքը խուզարկելէ ետք գողերը բացին ննջասենեակին դուռը։ Տէր և Տիկին Թէսթա յանկարծ արթնցուով սկսան պոռալ ու հալածել այդ յանդուգն խուզարկուները, որոնք հոն եկած էին քսիլի պարապ տան պատուհանէն։

ԳԻՆՈՎ ԱՐԻՒՆԱՌՈՒՆ.—Սուլթան Պայազիտի կողմը ազգուհալցի Ամէնի էֆ. անցած գիշեր գլուխը տաքցնելով սենեակ կ'երթայ։ Մարդը, կարծելով թէ գլխուն տաքութիւնը արեան չատութենէն է, ածելի մը առնելով կը սկսի քիչ մը արիւն հանել ծոծրակին մօտ մասէն։ Սակայն ցաւը և թափած արիւնը խելքը գլուխը կը բերեն անոր և կ'սկսի պոռալ։ ոստիկանները փութացին և հիւանդանոց տարին այս ճարտար հնամամաք ընողը։

ՀՐԴԵՀ

Այս գիշեր ժամը 5ին միջոցները, Պոլիս, Զընտան Դարու, մամավաճառ Վասիլի սեփականութիւնը եղող և Սայօնճի Բառթիի վարձած խանութէն հրդեհ ծագեցաւ։ Հասած անմիջական օգնութեանց շնորհիւ միայն նոյն խանութը այրեցաւ։

ԳԻԹԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄ

Երէկ գիշեր ուշ ատեն հեռագրական գործակալութենց կողմէ մեզ հաղորդուած են հետեւեալ հեռագիրներ.—

ԲՈՐԹ ԱՐԹՈՒՐԻ ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԸ

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԱՐԿԱԾԸ

ԲԱՐԻԶ, 30 Յունիս.— Թէ՛ ծովէն և թէ ծամաքէն Բորթ—Արթուրի դէմ յարձակումը կը շարունակուի։ Բերդաքաղաքին պաշարումը ճշմարտապէս սկսած է հիմա։

—Պալթիկի նաւարաններուն մէջ, փորձի ատեն ընկղմած մարտանաւը ո՛չ թէ թնդանօթակիր մը այլ ընդծովեայ մարտանաւ մըն է։ 25 հոգի մեռան։

—Կը հերքուի այն լուրը թէ ճարոնցիք գրաւած են Բորթ Արթուրի երեք բերդերը։ Ճշմարտութիւնը սա է որ ճարոնցիք բուն կռիւ մը ետք գրաւեցին բերդաքաղաքին հիւսիս արեւելեան կողմի երեք բլուրները։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ռուս յառաջապահները Հայչէնկէն 12 քիլոմէթր անդին կը գտնուին։ Երկու թշնամի կողմերուն մօտենալը կը փութացնէ սպասուած մեծ ճակատամարտը։

ԲԱՐԻԶ.—Հաստատուեցաւ որ ճարոնցիք գրաւեցին Սիուէնը։

ԲԵԹԵՐՍԲՈՒՐԿ.— Ռուս սպայակոյտը իր տեղեկագիրին մէջ կ'

«ՄԱՆԶՈՒՄԻՒ»Ի ԹՎԵՐՕՆԸ 101

ԵՐԿՈՒ ՕՐՕՐՈՑՆԵՐԸ

ՎԷՊ

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ-ԸՆԿԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ

Հեղինակ — ԷՄԻԼ ԳՈՒԵՊՈՒՐ

Թարգմանիչ — ԳԷՈՐԳ ՍԻՄՔԷՆԵԱՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ՄԷՏԱԼԸ

Ոստիկանական պաշտօնեան յայտնի յուզմամբ մը մտիկ ըրաւ Բիէռի այս սրտագրաւ խօսքերը, ու վայրկեան մը մտածեց։ Ցետոյ դրան քով կեցող երկու պահակներէն մէկը կանչելով, քանի մը բառ փսփսաց ականջն ի վար։

Առաջին հարցաքննութիւնը աւարտած էր։ Բիէռ երկու ոստիկաններու կողմէ դուրս հանուելով սենեակէն, կրկին կառք դրուեցաւ, որ անմիջապէս ճամբայ ելաւ։

Բիէռի զարմանքը աննկարագրելի էր։

Կառքը, փոխանակ արգելարան առաջնորդելու զինքը, բոլորովին տարբեր ուղղութեան մը հետեւեցաւ և վերջապէս Լիլ փողոցին մէջ կանգ առաւ։

Հոծ բազմութիւն մը խռնուած էր մայթերուն վրայ, և ոստիկաններու դասակ մը հազիւ կը յաջողէր կեցնել հետաքրքիրներու բուռն խուժումը, որ կը սպառնար խափանել փողոցին ամբողջ երթեւեկը։

Քանի մը վայրկեան առաջ հասած էին նաեւ բարձրաստիճան անձեր, պաշտօնական համազգեստով, որոնց մէջ ուշադրութեան զարկած էր անմիջապէս ապահովութեան պետը, որ իր պատկառելի երեւոյթով աւելի՛ եւս շեշտած էր գործին կարեւորութիւնը և ամբոխին բուռն հետաքրքրութիւնը։

Երբ Բիէռ, պատանքի մը պէս ժժգունած, կառքէն վար իջաւ, խուլ մրմունջ մը սկսաւ բոլոր բազմութեան մէջ, ուր յայտնապէս կը լսուէր «Ահա մարդասպանը... ահա՛ ոճրագործը...» բառերը։ Բայց այս շշուկը հազիւ բոպէ մը տեւեց, վասն զի Բիէռի անկեղծ ու դրաւիչ պատկերը յանկարծ համակրանքի ու արգահատանքի անանկ տաք հոսանք մը առաջ բերաւ որ գրեթէ ամէն ոք սկսաւ մտածել թէ Բիէռ չէր կրնար երբեք ոճրագործ մը եղած ըլլալ։

Այս միջոցին տան մէկ պատուհանէն սրտաճմլիկ ճիչ մը լսուեցաւ, որ դղրդեց ամբողջ փողոցը։

Բիէռ գլուխը վեր վերցուց և պատուհանին առջեւ տեսաւ Էդոնդինը, մազերը ուսին վրայ տարտղնած ու թեւերը յուսահատաբար գալարելով։ Թշուառ երիտասարդը խուլ հեծեծանք մը արձակեց, և գլուխը կուրծքին վրայ ինկաւ տրտմագին վհատութեամբ մը։ Իրեն անանկ կուգար որ երկաթեայ ձեռք մը յանկարծ կաշկանդած էր իր սիրտը և կ'ուզէր յօշոտել զայն անգթաբար։ Բայց այս տկարութիւնը վայրկեան մը միայն տեւեց։ Բիէռ շուտով վերստացաւ իր կորովը և խորունկ ակնարկով մը շուրջը նայելով նախ տեսաւ իր ծիծմայրը, որ ճիչդ նոյն վայրկեանին Լիլ փողոցը հասած էր։

Լուրջ քաջալերական ակնարկով մը սրտապնդեց զինքը, և վախնալով որ կը մոռնայ իր խոստումը, մատը երկու անգամ շրթունքին տարաւ, յիշեցնելու համար իրեն գաղտնապահութեան պէտքը։

Բիէռ, ոստիկաններու հսկողութեամբ, առաջնորդուեցաւ դռնապանին սենեակը, ուր կը գտնուէին արդարութեան պաշտօնեաները։ Ասոնց մէջ էր նաեւ այն պաշտօնատարը, որ ժամի մը չափ առաջ հարցաքննած էր Բիէռը։

Ֆապոխի կինը հոն չէր գտնուեր։ Եղկելի կինը, բոլորովին իր վշտին անձնատուր, չէր ուզած մնալ նոյն սենեակին մէջ, ուր երկրորդ հարցաքննութիւնը պիտի կատարուէր։

Ֆապոխի մարմինն ալ դեռ չէր թաղուած։ Սենեակին մէկ անկիւնը, պատուանդանի մը վրայ զետեղուած էր տարաբախտ մարդուն անշունչ դիակը, և սեւագոյն պատառ մը փռուած էր իր վրայ, Բիէռի ուշադրութենէն ծածկելու համար զայն։

Երբ երիտասարդը դռնապանին սենեակը մտաւ, անբացատրելի ապշութեամբ մը իր բոլորտիքը նայեցաւ։ Սենեակին տեսքը այնքան խորհրդաւոր շուք մը առած էր որ անկարելի էր հոն ըլլալ և չազդուիլ։

Ոստիկանութեան պաշտօնեան պահ մը դիտելէ ետքը ամբաստանեալը,

—Բիէռ Ռիգառ, ըսաւ հանդիսաւոր ձայնով մը, գիտէ՞ք թէ ուր կը գտնուիք այս պահուս։

—Այո՛, պարոն, պատասխանեց երիտասարդը կսկծալի լրջութեամբ մը, պառոն և տիկին Ֆապոխի սենեակը կը գտնուիմ։

—Ըսել է որ առիթ ունեցած էք ուրիշ անգամ հոս գալու։

—Խիստ շատ անգամ, պարոն։

—Որչափ ատեն կայ որ հոս կը յաճախէք։

—Դրեթէ տասը տարի կայ։ Բայց պարոն և օրիորդ Պլանշառի հոս հաստատուելէն ի վեր, աւելի ստէպ այցելելու սկսայ։

—Ուրեմն դուք պարոն Պլանշառի և իր թոռան առջեւ մեծ վստահութիւն կը վայելէիք։

—Այո՛, պարոն։

—Նոյն իսկ պարոն Պլանշառ այնքան առաջ տարած էր իր վստահութիւնը որ իր անձնական գործերն անգամ ձեզ կը տեղեկացնէր։

—Այդ ալ ճիշդ է։

—Միայն թէ իրողութիւնը կը հաստատէ որ դուք ամենեւին միտք չունէիք օրիորդ Պլանշառի հետ ամուսնանալու։ Ձեր նպատակն էր խաբել որը աղջիկ մը և անոր ժառանգութեան տիրանալ ո՛և է միջոցով մը։

(Շարունակելի)

Տեր եւ Տնօրէն
ԳՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ

ՔԱՐՈԶՆԵՐ

Լոյս տեսած է Տ. Բարգէն Ծ. Վ. Կիւլէսէրեանի ՔԱՐՈԶՆԵՐ։ Բովանդակութիւնը բազմակողմանի, հայերէն ոճը մաքուր և սահուն, տպագրութիւնը գեղեցիկ հատոր մը՝ գրեթէ 400 երեսներով։

ՔԱՐՈԶՆԵՐԸ կը ներկայացնէ բեմէն մշակուած այլեւայլ նիւթերու դասաւորութիւն մը, որուն ընթերցումը կը յանձնարարուի ինչպէս բեմի սիրահարներուն, նոյնպէս գրագէտներուն։ Ամէն դասակարգի մատչելի գիրք մըն է Քարոզներու այս հատորը և առանին ընթերցանութեան ամէնէն յարմար նիւթ մը։

Ընթերցողներ նոր և չնչին թերադրութիւններ պիտի գտնեն Քարոզներու մէջ։ Լա՛ւ է որ մանաւանդ Քարոզիչներ, Վարդապետ կամ Քահանայ, ուներնան մէյմէկ օրինակ իրենց գիրքերուն մէջ։

ՔԱՐՈԶՆԵՐու գինը շատ չափաւոր է. բոլոր Թուրքիոյ համար 10 ղրուշ, այսինքն կէս Մէճիտ։ Արտասահմանի համար 2.25 ֆրանք։

Դիմել կեդրոնատեղին, Կ. Պոլիս, Ֆինճանճըլար, 6. Մատթէոսեան Գրատուն, և Ղալաթիա, Ս. Լուսաւորիչ Եկեղեցի՝ Հեղինակին։

Գաւառներու և Արտասահմանի խնդրանքները կանխիկ վճարումով միայն կը կատարուին։ 4—10

ԹԱՀԹԱՊՈՒՐՈՒՆԵԱՆ ԹԷՐՋԻ ՅԱԿՈԲ

Մահմուտ Բաշատ Մանասթիր խանը՝ տա 32 նումէրօ իլէ մուրագգամ օտասընտա սըմարլամա էլպիսէ իլէ մէնղուլ օլուպ, վագթըն կիտիչինէ մուվաֆըգ սուրէթտէ պիչիմլի էլպիսէ եաբտըղը կիպի պաչըճա տիւլիւն վէ վիզիթա էլպիսէլէրի վէ սաիր քոսուլմուլէրի տախի սէօզ վէրտիյի կիւն վէ սաաթտա սէպաթ իլէ հաղըր իտէր։ Քէղա միւթէպէր թիւճարան եաղըճըլարը վէ տիկէր ատամլարընա հաֆթալըգ իլէ տախի էլպիսէ եաբար. պու խուսուս թէչրիֆ իտէճէք զէվաթըն մութլաք սուրէթտէ մէհմուն գալաճաղը իչուն իլանը մէզգիւրէ իպթիտար օլունմուշ տըր։

ՀՐԱՆԴ ԳԱՐԱԳԷՈԶԵԱՆ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԵՒ ՀՐԴԵՀԻ

Փափաքողները կ'ապահովագրէ զանազան ընկերութեանց, մանաւանդ Անգլիական։

ՆՇԱՆԱԲԱՆ.— Ուղղամտօրէն գործողութիւններ, ճշգրիտ և Լիակատար տեղեկութիւններ, մասնաւոր դիրութիւններ։

Ամէն օր կէս օրէ վերջ։

ՀԱՍՑԷ։ Պահճէ Գաբու
16, Բասիմ Բաշա խան, 16
8—24 Կ. Պոլիս

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ
ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ

Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին Պիր Զէքիթէ դիմաց

ԱՐԱՄ ԳԱՐԱԳԱՇԵԱՆ ամէն առաւօտ կանուխ կը գտնուի Սկիւտար, Իզմիրլիէ, Տողրամաճը փողոց իր բնակարանը։ Ամէն օր 4—11 դիմել Պոլիս, Պահչէ Գաբու, Պին-Պիր-Զէքիմին դիմաց։

Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՀԱԼԻՍ ՖՐԱՆՍԸԶ ԹՈՒԹԳԱԼ
ՏԷԲՕՍԸ

ԹՕՓՏԱՆ ՎԷ ԲԼԷՐԻՆՏԷ
ՂԱՅԹԷ ԷՂՎԷՆ ՖԻՅԱՔԼԱ

Մահմուտ Բաշա, Զուհաճը խան
ՍՏԱՄՊՈՒԼ
15—10

Լ'ԻՒՆԻՕՆ

ԵԱՆԿԸՆԱԳԱՐՇԸ ՎԷ ԷՕՄՐ ԻՂՈՒՆ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԻԱՍԸ
1828 ՎԷ 1829ՏԱ ԹԷԷՍԻՍ ԴԷԼԸԼՆՄԸՇ
Մէրէգի իսարէսի — Բարիզտէ, Վանսօմ մէյտանընտա 9 նիւմէրօլը
տայիրէի խուսուսիյէրինտէ

ՀԱՐԻՒՐ ՇԻՒՊԷՍԻ

Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 120,000,000 ֆր.
1902ՆԻՆ մագպուզաթը 24,000,000 »
Էօտէնէն զիյան 274,000,000 »
Սիկուրթալը խանէլէրին գէյմէթի 21½ միլիառ

1828
L'UNION
DE PARIS

ԷՕՄԻԻՐ ՇԻՒՊԷՍԻ

Սէրմայէ վէ իհթիեաթ 161,000,000 ֆր.
1902 մագպուզաթը 12,000,000 »
Էօտէնէն զիյան 129,000,000 »
Սիկուրթալը էօմիւր 272,000,000 »

ՊՈՒ ՇԻՐՔԷԹ կաեէթ միւսահա չէրտիթ իլէ Թիւրքիատա սիկուրթա գայտ իտէր

ԷՕՄԻՒՐ ՍԻԿՈՒՐԹԱ չիւպէսի տախի միւխթէլիֆ սուրէթտէ վէ խուսուսի էկվէն ֆիյաթլարա էօմիւր սիկուրթա իտէր։

ՇԻՐՔԷԹԻՆ ՊԱՆԳԱՍԸ՝ «Օսմանը Պանքասը» տըր. Թիւրքիա վէ մէմալիքը Շարգիյէ իչիւն միւտիրիյէթը ումումիյէ = Սթամպօլտա, Սուլթան Համամընտա, Քաթրճը Օղլու Բասաժը

Միւտիրի ումումիսի — ՍԻՄՕՆ ՔԱՅՍԷՐԼԵԱՆ
Միւտիր մուավինի — ՄԻՀՐԱՆ ՏԷՐ-ՆԵՐՍԷՍԵԱՆ

Ղալաթատա այրուճա պիր Շիւպէսի օլտուղը կիպի՝ մէմալիքը Մահրուսէնին հէր թարաֆընտա տախի խուսուսի ամանալարը վար տըր։

ԱՆՈՆՔ ՈՐ

ԿՈՒԶԵՆ ԼԱՒ ՊԱՐՈՂ ՄԸ ԸԼԼԱԼ

ԴԻՄԵՆ՝ Խ. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆԻ

Կը դաստիսսէ միւզիքով
Խիստ դիրուսոյց մէթոտով
Կարճ ժամանակի միջոցով
Դիւրամատչելի պայմաններով
Կ'այցելէ նաեւ անոնց տուները
Որոնք կ'ուզեն յատուկ պարի դասերը։

Կը գտնուի Դշ. օր 5-6 և Շբ. 10-11 Մեծ Շուկայի Գալաքճըլարի դուռը Ֆէսճի Սեպուհ աղայի խանութը։ Բերա, Դշ. օր երեկոյեան 11-12 (Ը. Թ.), Կալաթա Սէրայ, Խրիսթաքի խան (Սիթէ տը Բերա) սափրիչ միւսիւ Աշիլ Տրաբոնոսքիի սալոնը։

Ուսուցչին բացակայութեան՝ ներկայացողներէ կը խնդրուի իրենց հաստէն ներփակեալ ներկայացնել։

12—3

ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺ
Մ. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
ՎԿԱՅԵԱԼ ՄԱՍՆԱԳԷՏ
ԲԵՐԱ, ՍԱՒԹԷՐԱԶԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 4
(ԹՈԳԱՏԼԷԱՆ ՍՐՃԱՐԱՆԻ ԴԻՄԱՑԻ ՓՈՂՈՑԻՆ ՄԷՋ)
ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 9ԷՆ 5 (Ը. Ե.)
Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

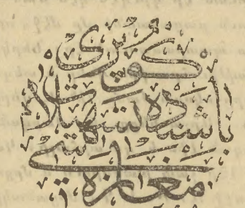

ԹԷՍԻԼԻԱԹ ՄԱՂԱԶԱՍԸ

Պոլսոյ ժողովուրդին խառն իւղերու մասին ունեցած գանգատը և առողջապահիկ ու անխարդախ կարագներ գտնելու դժուարութիւնը յայտնի է։ Այս դժուարութիւնը բառնալու և օսմ. արտադրութիւն մը եղող կարագներուն տարածման ծառայելու համար, կամուրջին գլուխը, Վալիտէ խանին տակ վաճառատուն մը բացինք Թէսսիլիաթ մաղազասը անունով։ Զատուած և տարբալուծուելով անխարդախութիւնը ապացուցուած կարագ իւղեր բերել կուտանք մաս առ մաս։ Վաճառատան մէջ ընտիր ձէթի իւղ և օճառ ալ պիտի ունենանք։ Մեր վաճառատունը ընդարձակ չըլլալով, այն ապրանքները որոնց նմոյշը ներկայ չի գտնուիր, անմիջապէս և լաւ տեսակէն կը հայթայթենք հրապարակին համեմատ։ Հնտեղէնի և արմատիի մասին ալ յանձնարարութիւններ կ'ընդունինք։ Վաճառականներու գնելիք կամ ծախելիք կարագները կ'ընդունինք մեր վաճառատան մէջ, պայմանաւ որ անոնք տարբալուծուին և ապացուցուի իրենց անխարդախ ըլլալը։ Ամէն դիւրութիւն կ'ընծայուի։ Մեր վաճառատունը հիմնուած է ուղղամտութեան և յաճախորդը գոհ ձգելու սկզբունքին վրայ։

ԳԵՂԱՐԱՆ
ԽԱՉԻԿ ՖԷՄՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, 261 Մահմուտ Փաշա Պաշի, աղբիւրին կից 261։

Սոյն բազմամեայ դեղարանը, այս անգամ նոր կազմակերպութիւն մը ստացած ըլլալով, Խաչիկ Ֆէսճեանի կողմանէ, քիչ ատենուան մէջ պատիւը ունեցաւ գնահատուիլ յարգոյ հասարակութենէն, որմէ քաջալերուելով այս անգամ պէտքը կը զգայ իրեն ուղղութիւնը և նպատակը ներկայացնել հանրութեան։

ՆՊԱՏԱԿ.— Գոհ ձգել իր յաճախորդները՝ դեղերու թարմութեամբ, դեղագրերու արագ և ճշդապահ պատրաստութեամբ, գներու չափաւորութեամբ և արուեստին խղճամիտ գործադրութեամբ։

ՈՒՂՂՈՒԹԻՒՆ.— Մաքրութիւն, ապանեխման դրութիւն և պարկեշտութիւն դեղարանին սկզբունք եղած են։

Բանակցած է Եւրոպական տան մը հետ՝ ամէն շաբթու պատուաստի թարմ քիւպէր (աբը գալէմի) բերել տալու։

* * *

Ամէն օր Դեղարան յաճախող Հայ և օտարազգի բժիշկներէն յիշենք մասնաւորաբար հանրածանօթ Բժիշկ ԱԼԼԱՀՎԷՐՏԻ Էֆ.՝ որ ամէն Գշ. Եշ. Շբ. օրեր ժամը 8—11 իրեն դիմող հիւանդները կը դարմանէ իրեն ծանօթ փորձառութեամբ և մասնագիտութեամբ, դեղարանին մասնաւոր դարմանարան։

Ատամնաբոյժ Վռամշապուհ Էֆ. Թաշճեան եւս ամէն առաւօտ մինչեւ ժամը 5 սոյն Դեղարանը կը գտնուի և ակռայի հիւանդութիւնները կը դարմանէ, պատրաստելով նաեւ արհեստական նուրբ ակռաներ։

ԴԵՂԱՐԱՆԸ ՈՒՆԻ ՆԱԵՒ ԳԻՇԵՐԱՅԻՆ ՍՊԱՍ

ՍԱՆԱԿՕՐ
"SANAKOR"
Brevété S. G. D. G.

«Sanakor» foruսն իր հանճարեղ և պարզ շինութեամբ վայելուչ և ճկուն կ'ընէ մէջքը, առանց թոքերը կամ ուրիշ կենսական գործարաններ ճնշելու։ Այս նոր foruսն կը լայնցնէ իրանը, կ'երկարէ մէջքը, կը ծածկէ որովայնը և կնոջ կուտայ ուղիղ դիրք մը, առանց պէտք ըլլալու որ կապերը պնդուին։ «Sanakor» ծայրայեղ վայելչութեան կը միացնէ անբաղդատելի հանգստութիւնը, այնքան կատարեալ կերպով որ խանդավառութեամբ ընդունուած է որքան ազնուական տիկիններէ, այնքան փափկակազմ անձերէ որոնք նախապէս կը գործածէին առողջապահական ըսուած քօրսէները։ «Sanakor» մենաւորն եղած է Ֆրանսայի, Անգլիոյ, Մ. Նահանգաց, Գերմանիոյ և Պելճիոյ մէջ։

Կեդրոնատեղի
48—12 Հռչակաւոր ԲԱՌԷ վաճառատունը
Բերա թիւ 262

ՏՕՔԹ. ԵՈՐԿԻ ԱՆԹՈՆԻԱՏԻ
Վկայեալ
ՎԻԷՆՆԱՅԻ ԲԺՇԿ. ՀԱՄԱԼՍԱՐԱՆԷՆ

Հիւանդ կ'ընդունի, ամէն օր, Եւրոպական ժամը առտուան 8էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9, Բերա, անգլիական դեսպանատան մօտ, Սէրգիս փողոց թիւ 20 տունը։

Գաղիական և մորթի հիւանդութեանց մասնագէտ է և Վիեննայի մէջ իր երկարամեայ պաշտօնավարութեամբ սաստացած է ճարտար փորձառութիւն մը և իրեն դիմողները կը դարմանէ գիտական վերջին պահանջումներով։

Գաղիական և մորթի հիւանդութիւններէ զատ ուրիշ ախտերէ վարակեալները չի գարմաներ։ 45—15

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԻԷՆ
ԿԵԱՆՔԻ ԱՆԱՆՈՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
VICTORIA DE BERLIN

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԳՈՒՄԱՐ ՄԻՆՉԵՒ 1903
1,325,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՊԱՀԵՍՏԻ ԴՐԱՄ ՄԻՆՉԵՒ 1903
510,000,000 ՖՐԱՆՔ

ՀԻՄՆԵԱԼ 26 ՍԵՊՏ. 1853Ի ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՀՐԱՄԱՆԱԳՐՈՎ, ԵՒ ՈՒՂՂԱԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐԱԿԱՆ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՆ ՆԵՐՔԵՒ

ՎԻՔԹՈՐԻԱ ՏԸ ՊԷՐԼԷՆ Ցամաքային Եւրոպիոյ ամէնէն հզօր ընկերութիւնն է

Ունի պայմաններ զոր Թուրքիոյ մէջ գործող ընկերութեանց և ոչ մին կրնայ կատարել։ Զոր օրինակ, 30 տարեկան անձ մը 25 տարուան տեւողութեամբ խառն (Mixte) ապահովագրութեան մը համար առաջին երեք տարիները պարտի վճարել 424 ֆր., երրորդ տարիէն 10 % էն սկսելով մինչ 66 % կը զեղչուի վերջին տարին, որով ընդհ. վճարածը կ'ըլլայ 6255 ֆր. և առաջին օրէն արդէն իրեն տրուած 10000 ֆր.ի Ապահովագրական պայմանագրով կ'ստանայ ճիշդ 10000 ֆր.ը, որով զուտ շահ ստացած կ'ըլլայ 3745 ֆրանք։ Բոլորովին անջատ ժողովրդական ճիւղ մըն ալ ունի շաբաթական վճարումներով և առանց բժշկական քննութեան։

Անմրցելի ԹԱՐԻՖԱՆԵՐ զատակաց Ապագայի Ապահովագրութեանց

ԱՐԿԱԾԻ ՃԻՒՂ

Ապահովագրութիւն ՇՈՓԵՆԱՒԻ, ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ, ԹԻՒՆԷԼԻ, ԹՐԱՄՎԱՅԻ եւն. արկածներու դէմ, աշխարհս ամէն կողմը և ամբողջ կեանքի տեւողութեան ժամանակ, օրինակի համար՝ չաբաթականի փոքր վճարումով մը, ցլսինքն ՄԷԿ ՖՐԱՆՔՈՎ, և վճարելի միմիայն մէկ տարուան համար (որ կ'ընէ 52 ֆրանք) այսպէսով ամբողջ կեանքին մէջ ապահովագրուած կ'ըլլայ 10,000 ֆր. մահուան պարագային, 15,000 ֆր. արկածէն յառաջ եկած անկարողութեան պարագային, և օրական հինգ ֆրանք՝ ժամանակաւոր անկարողութեան պարագային։

Տեսուչ՝
ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Մ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՍ դրամատունն է՝ ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ ի Պոլիս.= ՔՈՒԷՏԻ ԼԻՈՆԷ, ԳԵՐՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՆ
ԼԻԱԶՕՐՅԱՆ ԵՐԿԱՅԱՅՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՀՐԱՆ ՍԻՆԵՄ-ԳԱԼՕՅԱՆ
Պոլիս Դաքըրճիօղլու խան թիւ 45 եւ 45 bis։

ՍԹԱՄՊՈՒԼ
33, 35, 37
ՖԻՆՃԱՆՃԸԼԱՐ ՓՈՂՈՑ
ՊԱՏԻ ՆԿԱՐԷՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

ԿԱՀԱՒՈՐՄԱՆ ԿԵՐՊԱՍՆԵՐ
ՄՈՒՇԱՄՊԱ. — ԼԻՆՕԼԷՕՄ (ՄԱՆԹԱՐԼԷ՝ ՄՈՒՇԱՄՊԱ). — ՔՈՒԷԹՕՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԼԱՅԱՌՈ ՖՐԱՆՔՕ ԵՒ ՈՐԴԻՔ
ՃՁ=20

ԲԵՐԱ
ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ
ԱՆԱՏՕԼՈՒ ԲԱՍԱԺ Ն՝
ԹԻՒԼԵՐ ԵՒ ՍԹՕՐՆԵՐ